

27 a
Prof. Dr. Huy-

Complée
-
met foto's.
Zie. binnen

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
BEDEVAART-VERSLAG
HADJ-JAAR 1350.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

75 puz /

B e d e v a a r t v e r s l a g .

Hadj 1350 (1931 - 1932) .

INLEIDING . Der traditie getrouw wordt Uwer Excellentie het verslag der gebeurtenissen in en om het Heilige Land van den Islam gedurende het moslimsche jaar, dat voorbijging, met name van die, welke hetzij op zichzelf, hetzij in haar mogelijke gevolgen van belang te achten zijn voor de moslimsche wereld in het algemeen, het daarvan onder Nederlandsche Opperheerschappij staande deel in het bijzonder, aangeboden onder den oneigenlijken naam van "bedevaartverslag" .

Het moge waar blijven, dat de bedevaart van Nederlandsche onderdanen naar Mekka, welke de aanleiding was tot de vestiging eener Nederlandsche vertegenwoordiging in den Hidjaaz, met al hetgeen daarmede verband houdt de kern vormt van den taak dezer post en derhalve in het middelpunt harer belangstelling behoort te blijven, de opleving, welke in politiek en economisch opzicht uit de consolideering der verbeteringen in de verhoudingen tusschen de tot voor korten tijd nog in onderlinge vijandschap levende Arabische volksgroepen te verwachten is, de pogingen die gedaan worden om in een of andere vorm tot een Arabische unie te komen, de stille strijd, die de hyperorthodoxie tegen de invloeden van buiten, vooral tegen de modernistische opvattingen van zich steeds meer op het Westen orienteerende moslimsche staten en tegen de - krachtens overlevering uit den duivel

zijnde

zijnde - "nieuwigheden", de producten der Westersche techniek en de toepassing der resultaten van niet-moslimsche wetenschap, te voeren heeft, - het zijn slechts enkele uit vele onderwerpen, die de voortdurende belangstelling van iedere overheid, die moslims onder hare onderdanen heeft, behoort te hebben. Niet in de eerste plaats wegens den invloed, die van dergelijke verschijnselen uitgaat op het denken en doen der pelgrims, doch vooral omdat door een opmerkenswaardige uitbreiding der Arabische pers in alle deelen van het moslimsche Oosten de zaken het Heilige Land rakend met lokaal getint commentaar den inheemschen courant-lezer onder de oogen komen. En niet alleen de gebeurtenissen in den Hidjaaz, die in alle moslimsche landen vinden, vooral via Arabische pers, haar weg naar de plaatselijke bladen. Des te gereeder wordt daaraan een plaats gegeven, indien het feiten of geruchten betreft, waarin men een aanranding van den Islam of een poging daartoe meent te zien. Voor den eenvoudigen man op Java moeten Frankrijk, Italië en Engeland bij het licht van hetgeen zijn politieke leiders en de nieuwsbladen hem bijbrachten over de Berber-kwestie, de Tripoli-affaire en de Palestina-moeilijkheden aartsvijanden van den Islam zijn. Evenzoo zal menig lezer van bepaalde in Egypte verschijnende bladen, die van tijd tot tijd ongecontroleerde berichten uit "Indonesia" verspreiden, een onjuisten kijk hebben op de houding der Nederlandsche autoriteiten jegens met den Islam verband houdende aangelegenheden. Nog in verslagjaar werd mij bij twee verschillende gelegenheden gewezen op "het verbod van Tantawî Djauharî's Koran-commentaar door de Nederlandsche Regeering". (De werkelijkheid is, dat

voor enkele jaren gedurende eenigen tijd de verkoop van dit werk ter Westkust van Sumatra verboden is geweest , doch dat het reeds spoedig kon worden vrijgegeven, wijl het niet - als beweerd was - gevaar voor de openbare rust en orde opleverde). Wel een bewijs, dat schijnbaar onbelangrijke voorvallen in Nederlandsch-Indië in de moslimsche wereld niet onopgemerkt blijven .

Het is dus eenerzijds gewenscht, dat de Nederlandsche en Indische Regeering op de hoogte blijft van hetgeen Hare moslimsche onderdanen van belang achten, en anderzijds dat Haar de weerklink Harer daden in de moslimsche wereldpers ter oore komt. Zoolang Zij nog niet de beschikking heeft over een centraal orgaan van waarneming, kan de daartoe noodige berichtgeving niet dan incidenteel zijn, en blijft het vooral voor Haren vertegenwoordiger in het Heilige Land een belangrijk deel van zijn taak zich voortdurend rekenschap te geven van de gevolgen, die zich in zijn omgeving afspelende gebeurtenissen en aldaar optredende veranderingen indirect voor Nederlandsch-Indië kunnen hebben.

Niet minder belangrijk belooft een nieuw terrein zijner bemoeiingen te worden : het onderhouden der eerst onlangs tot stand gekomen betrekkingen met andere deelen van Arabië. Wijl het Uwer Excellentie voorloopig niet gewenscht voorkwam aan deze bemoeiingen een officieel karakter te geven, zullen zij voorshands van particulieren aard moeten zijn. Van hetgeen op dit gebied vermeldenswaard is, zal in het kort in een afzonderlijke paragraaf van dit verslag aanteekening worden gehouden .

DE INWENDIGE POLITIEKE
TOESTAND

4

Bij den aanvang van het
nieuwe bedevaartseizoen
terugblikkend op het jaar

1350 en de eerste maanden van 1351 kan de Sa'loedische
regeering zich - ondanks den geldelijken nood, waarin
zich het land bevindt - gelukkig prijzen. Tot tweemaal
toe werd haar voortbestaan ernstig bedreigd. Geruchten
over binnenlandsche onlusten zijn te Mekka en Djeddah aan
de orde van den dag. Betrouwbaar zijn deze evenwel ~~nooit~~.
De Regeering pleegt daaromtrent steeds een volkomen stil-
zwijgen te bewaren en laat eerst iets publiceeren, wanneer
de strijd beslecht is. Troepenbewegingen hebben bij nacht
plaats. Zij blijven evenwel niet altijd geheim en .....
de gissingen, die zij uitlokken, verspreiden zich met on-
begrijpelijke snelheid onder de bevolking .

Wegens de onderlinge tegenstrijdigheid der daarom-
trent in omloop zijnde berichten is niet vast te stellen
of en, zoo ja, welk verband bestond tusschen het grens-
incident met Jemen en de onlusten in het voor twee jaar
door Ibn Sa'loed ingelijfde 'Asir. Vast staat, dat zoo de
Koning in dat geschil niet had toegegeven en het gebied,
waar het om ging, Djebel 'Irw, aan den 'Imaam had afgestaan,
tusschen de daar samengetrokkene legers een strijd zou zijn
ontbrand, waarbij de troepen van den Koning het zwaar te
verantwoorden zouden hebben gehad en, bij een te verwach-
ten succes der Jemenieten, onmiddellijk ook een groot deel
der 'Asir-stammen tegen zich gekregen zouden hebben. Welke
enorme afmetingen een oorlog tusschen Jemen en Koning Ibn
Sa'loed zou kunnen aannemen en welke gevolgen zulk een

strijd

5

strijd zou kunnen hebben, is niet te overzien. De 'Imaam is ervan overtuigd, dat hij ook buiten eigen rijk voldoende aanhang heeft om met succes tegen Ibn Sa'oes op te trekken .... mits deze niet door Engeland geholpen zou worden. Doch evenzeer is hem bekend, dat Engeland waarschijnlijk niet neutraal zou blijven, vooral omdat het nog immer tevergeefs bleef trachten eenigen invloed in zijn rijk te verkrijgen. Hij heeft evenwel één idee fixe: dat de geheele Zuid-West-hoek van Arabië, met inbegrip van Hadramaut, Aden en Hinterland, Kamaran, 'Asir en de Hidjaz tot bij Ith, historisch tot zijn gebied behooren. Dientengevolge is elk verzet in een dezer gebieden tegen degenen, die daar thans z.i. onrechtmatig de macht in handen hebben, hem aangenaam en moet de verleiding groot zijn achter de schermen dergelijke acties te steunen. Opmerkelijk is, dat een vriendschapsverdrag, dat volgens de Oemmalqoerá tusschen Ibn Sa'oes en den 'Imaam gesloten zou zijn en met voor beide partijen zéér vleidend commentaar door dit semi-officieele blad werd gepubliceerd, blijkens door mij van den 'Imaam zelf verkregen inlichtingen een verzinsel was. Wel was na oplossing van het grensgeschil overeengekomen, dat zich een afvaardiging van Ibn Sa'oes ná de hadj naar San'a zou begeven om over een dergelijk verdrag te onderhandelen. Hiervan is tot dusver evenwel nog niets gekomen .

Blijft het in 'Asir smeulen, de oproerfakkelt van Ibn Rifadah, die vanuit Egypte via Akabah den Hidjaz introk in de veronderstelling, dat zich vele stammen bij hem zouden voegen, werd decisief gedoofd vóór zich het vuur had kunnen verspreiden. Het sluiten van de Trans-Jordanische

6

grens en het doen patrouilleeren van twee oorlogsvaartuigen in de omgeving van de Akaba-Golf beletten de Bedoeïnen uit Trans-Jordanië gemeene zaak te maken met Ibn Rifadah. Slechts een 500-tal leden van de Billi- en Howeitah-stammen sloot zich bij hem aan. Met een geweldige overmacht werden Ibn Rifadah en zijn aanhangers einde Juli genihileerd .-

Politieke moeilijkheden waren niet de eenige, waarmede de Koning en Zijn Regeering dit jaar te kampen had. Op de vette pelgrimsjaren schijnen een reeks magere te zullen volgen. En - men heeft verzuimd om "het vijfde deel des lands in de jaren des overvloeds te bewaren voor de jaren des hongers". De betaling van landsschulden kon niet plaats hebben. Ambtenaren kregen weinig of geen salaris (en zijn dus gedoemd naar minder oirbare wijzen om aan voldoende geld te komen om te zien). Te laat kreeg Farao Ibn Sa'oeed den raad (van wien is nog immer niet komen vast te staan) om naar een verstandigen en wijzen man om te zien, Er moeten stille reserves zijn - anders zou het met de gehuurde vriendschap van vele stamhoofden reeds lang gedaan zijn. Doch overigens ziet het er in economisch opzicht voor dit land zeer donker uit .

Nu de nood aan den man is worden soms maatregelen genomen, die niet ver van diefstal schijnen af te staan. In herinnering moge worden gebracht de nachtelijke en onaangekondigde "requisitie" van den geheelen benzinevoorraad van de Engelsche handelsfirma te Djeddah, inclusief den privé-voorraad van den Eritschen Gezant. Men had voor snelvervoer van troepen naar de Jemen-grens

onmiddellijk

7

onmiddellijk benzine nodig. Een onderweg zijnd schip met op crediet te leveren Russische benzine kon, wijl het niet aan de doorvaart-bepalingen voldeed, het Kanaal van Suez niet passeeren. Dies achtte men zich gerechtigd tot bovenbedoelde inbeslagname. - Het inbeslagnemen van have en goed van een ieder, die ervan verdacht werd in relatie te staan tot Ibn Rifadah, - zonder eenige vorm van proces - was een ander staaltje van het absolutisme, dat hier - ondanks herhaalde beweringen van Regeeringszijde van het tegendeel - heerscht .

Het "parlement" (zie vorig verslag) werd niet meer bijeengeroepen. Insteede daarvan werd een Ministerraad ingesteld (29 December 1931). De Koning schijnt ervan te houden aan de zittingen van dat college ook buitenstaanders te doen deelnemen. Mr. Philby's advies zou daar regelmatig worden ingewonnen. Het verhaal gaat dat de Koning na afloop van een zitting eens de opmerking maakte " 't is net een écht parlement : als ik niet aan het woord ben, dan is het de oppositie in de vorm van Abdallah (Philby)" . Ook de Raad van Advies is ⁱⁿ maar/betrekkelijken zin zelfstandig te noemen. Tenslotte is het de Koning, die in alles met terzijdelegging van alle adviezen Zijn wensch oplegt. Men zegt dat Zijne Majesteit op eens genomen beslissingen, die met de adviezen van Zijn ministers strookten, meermaalen is teruggekomen, omdat ... een van Zijn lijfslaven Hem wist te bepraten.

Dat het - onder koninklijke hoede - overal in het land veilig is, wezen o.m. de expeditie van Philby door de Roeb'al-Chālf (het Leege kwartier van Arabië) en de exploraties van Ir. Twitchell in den geheelen Noordelijken

Hidjaaz en Al-Hasa uit .-

Speciale maatregelen werden genomen om buitenlanders in Staatsdienst te beletten het land te verlaten. Het niet ontvangen van salaris kan niet als een motief tot ontslagneming worden aangevoerd! Alle personen, die zich thans aan boord van ter reede liggende schepen willen begeven moeten voorzien zijn van een schriftelijke vergunning, die aan de valreep door een politieagent in bewaring wordt genomen. Een schip mag niet vertrekken voor die politieman alle vergunninghouders weder van boord heeft zien gaan .

Een z.g. particuliere vereeniging werd te Mekka opgericht ten doel hebbend de richtige ontvangst te verzekeren van de opbrengst der in het buitenland ten behoeve der Heilige Plaatsen gestichte wakf's .

In verslagperiode verscheen een tweede Mekkaansch weekblad, Sawt-al-Hidjaaz (De stem van den Hidjaaz) , welks inhoud ten deele overeenkomt met dien van de Oemmalqoerá en daarnaast artikelen van literairen, godsdienstigen, en algemeenen aard, bestemd voor "de Jongeren", bevat .

Met een beroep op den bestaanden vriendschapsband tusschen de Regeering van Ibn Sa'oeð en de Nederlandsche Regeering, wendde zich Emier Faisal, in zijn kwaliteit van Minister van Buitenlandsche Zaken, bij schrijven van 12-5-1350 (4 October 1931) door tusschenkomst van deze vertegenwoordiging tot de Nederlandsche Regeering met het

verzoek

verzoek hulp te willen verleen en bij de aanwijzing van een Hollandsch financieel expert als adviseur van financiën voor Zijne Regeering .

Na een uitgebreide gedachtenwisseling, met name over de aan deze aanwijzing te verbinden voorwaarden, verklaarde zich de heer L.J.S. van Leeuwen, oud-lid van de Factorij Batavia der Nederlandsche Handel-Maatschappij, bereid deze uiterst moeilijke taak voor één jaar op zich te nemen.

Vermelding verdient, dat van Engelsche zijde zou zijn aangeboden een Arabisch sprekend expert te zenden, wiens honorarium door Engeland zou worden betaald. Dat desondanks een Nederlander werd aangewezen geeft eenerzijds blijk van de onafhankelijkheidszin der Hidjazische Regeering, anderzijds van het vertrouwen, dat deze Regeering in Nederland heeft .

In het laatst van April te Djeddah aangekomen, moest de heer Van Leeuwen einde Juli wegens ziekte naar Europa terugkeeren, doch hoopt in den aanvang van November zijn werkzaamheden te hervatten .

Na zich uit de hem voorgelegde (niet immer geheel betrouwbaar gebleken) gegevens een globaal denkbeeld van de financieele situatie te hebben gevormd, heeft de Adviseur reeds enkele rapporten ingediend, o.a. betreffende de reorganisatie van den douane-dienst. Zooals te verwachten was, ondervindt hij van de ambtenaren, wier ambtelijke gedragingen niet door den beugel kunnen, stille tegenwerking. Daarnevens moest hij in den aanvang met klem opkomen tegen den gedachtengang van de Regeering, die als zijn uitsluitende taak wilde zien het aangeven van invoerrechtsverhoogingen e.d., hem dus het Zondebok

wilde

wilde maken voor alle nader te nemen maatregelen, die ten laste der bevolking geld in den schatkist zouden kunnen brengen. De heer Van Leeuwen heeft zijn taak scherp omlijnd en stelt zich op het - m.i. juiste - standpunt, dat hij uitsluitend "adviezen" geeft, doch dat het uitvoering geven aan deze adviezen tot de taak der Regeering behoort . -

---

DE VERHOUDING TOT
HET BUITENLAND .

Met de vestiging van een Iraaqsché gezantschap te Djeddah is het aantal buitenlandsche vertegenwoordigingen tot tien gestegen. De Sovjet-Unie, Engeland en Italië zijn thans door gezanten vertegenwoordigd, Frankrijk, Perzië, Nederland, Turkije en Iraaq door zaakgelastigden, Duitschland door een honorair consul, Egypte (dat nog niet tot erkenning van Ibn Sa'ood's regeering is overgegaan) door een consul de carrière .

De Hidjazische Regeering - thans: de Regeering van het Saeedietisch Arabisch Koninkrijk (of korthedshalve Saeedijja) - heeft aan haar vertegenwoordiging in de genoemde landen geen uitbreiding gegeven. Sjeich Hafiz Wahba, Haar gezant te Londen, ten wiens behoefte, inmiddels reeds twee jaar geleden, de gebruikelijke toestemming der Nederlandsche Regeering werd verzocht en verkregen, werd nog niet bij onze Koningin geaccrediteerd . Geldnood en vrees voor afgunst der nadere mogendheden moeten de reden hiervan zijn .

Met het doel aan Zijn waardeering voor de bestaande goede verstandhouding tot de genoemde mogendheden (behalve Egypte) uiting te geven zond Koning Ibn Saeed kort voor

de bedevaart een missie, bestaande uit Emier Faisal en Futad Bey Hamzah, den Directeur van Buitenlandsche Zaken, en eenig gevolg naar de hoofden dier staten. Ook Zwitserland en Polen werden bezocht. Deze politieke elf-landen-tocht, voor den door een veel van zijn krachten vergende ongebonden levenswijze verzwakten Emier een opmerkelijke prestatie, had v.z.v. thans bekend niet het neven-succes, dat men er van hoopte, namelijk een flinke buitenlandsche leening op aannemelijke voorwaarden.

Het naast het Nederlandsche gezantschapsgebouw gelegen oud gebouw - vroegeren zetel der Nederlandsche vertegenwoordiging - werd, na de noodzakelijkste reparaties, tot bijkantoor van Buitenlandsche Zaken ingericht. Op ongeregelde tijdstippen houdt er de heer (thans : Sir) Fou'ad Hamzah verblijf .

De buitenlandsche politiek van de Sa'oedietische Regeering wordt beheerscht door de bedevaart. Alles wat de deelname aan deze schaden kan, wordt zooveel mogelijk vermeden. Het is daarom dat o.a. de kwesties, die overal elders in de moslimsche wereld zooveel stof opjoegen - Berberkwestie, Tripoli, Palestina - òf door het officieus weekblad Oemmalqoerá worden genegeerd, òf in vage, objectieve bewoordingen worden vermeld .

Op goeden voet blijven met de Westersche koloniale mogendheden, op wier moslimsche onderdanen de schatkist van Ibn Sa'oed vrijwel uitsluitend is aangewezen, en daarnaast geen aanstoot geven en zooveel mogelijk tegemoet komen aan de wenschen van de moslimsche staatshoofden (die

aan hun onderdanen, die ter bedevaart naar Mekka willen gaan méér moeilijkheden in den weg plegen te leggen dan die Westersche mogendheden), - zulks zijn de richtlijnen der politiek van den beheerscher der heilige steden .

Dat hij, vooral in Palestina, Trans-Jordanië, Egypte, vijanden heeft, blijkt o.m. uit de leugenberichten die in die landen hun ontstaan vinden en moeten dienen om den naam van Ibn Sa'oeed en Zijn Regeering in de moslimwereld zwart te maken . "

DE VERHOUDING TOT ENGELAND
EN TRANS-JORDANIË.

Sedert de opstelling van het vorig verslag is er in de verhouding tusschen

dit land en Trans-Jordanië geen verandering gekomen . Hoewel er geen botsingen aan de grens meer plaats hadden, blijft die verhouding gespannen. Eigenaardig is dat men in Regeeringskringen zekeren vrees koestert voor Emier Abdallah, hoewel deze slechts 300.000 onderdanen heeft. Vooral in de dagen van Ibn Rifadah kwam die vrees tot uiting. "In ieder glas water ziet de Koning Emier Abdallah", zeide mij eens een bekend Mekkaan .

Elders werd Hadji Abdullah Philby's tocht door de Roeb'al-Chāli reeds gememoreerd. De rol, die deze schrandere en onversaagde Brit in dit land speelt, blijft duister. Zijn groote genegenheid voor Koning Ibn Sa'oeed schijnt mij ongeveinsd en de afhankelijke financieele positie, waarin hij dezen door het leveren op crediet van radioinstallaties over het geheele land, een leger van automobielen, enz. gebracht heeft, - hetgeen door sommigen als een slim staaltje van Britsche politiek gezien wordt -

acht ik meer een gebrek aan economisch inzicht, dat ook in zijn privé-zaken is waar te nemen .

Voor de eerste maal was Emier Faisal een avond de gast van een Europeesch vertegenwoordiger alhier, toen Z.H. aanzat aan een gala-diner te zijner eer ter Britsche Legatie .

De Britsche Gezant is erop uit een zekere Westersche hofsfeer te scheppen, meenend daardoor in het gevlei te komen bij deze Regeering. In werkelijkheid vinden de autoriteiten - en het meerendeel der buitenlandsche vertegenwoordigers met hen - deze nieuwigheid, als in het geheel niet passend bij het karakter van dit land en zijn regeering, lichtelijk ridicuul .-

----

VERHOUDING TOT IRAAQ .

Nu aan Engeland's mandaat over Iraaq een einde is gekomen, past het om aan de politiek vandit land t.o.v. de Regeering van Ibn Saeed, - ook al zal deze zich voorloopig in de door Engeland aangegeven lijn bewegen - voortaan een afzonderlijk paragraaf te wijden .

De onaangenaamheden, die zich tusschen Ibn Saeed en den vorst van Trans-Jordanië, Emier Abdallah, blijven voordoen, schijnen voor den broeder van dezen, Koning Faisal I van Iraaq, geen beletsel te vormen om bij passende gelegenheden uiting te geven aan zijn "oprecht vriendschap" e.d. voor zijn "broeder" Ibn Saeed.

De eerste Zaakgelastigde van Iraaq in den Hidjaaz , Dr. Nādji al-Asīl, werd op bijzonder vriendelijke wijze te Djeddah ontvangen. Toen echter eenige dagen later, - enkele oogenblikken vóórdat deze te Mekka aan Emier

Faisal, als vervanger van den Koning, zijn geloofsbrief zou overhandigen, - bleek, dat Iraaq zich haar gezantschap te Mekka had gedacht, terwijl Ibn Saeed geen uitzondering wenschte te maken op den regel dat de Haramain geen buitenlandsche vertegenwoordigers zullen herbergen, dreigde een dissonant het melodisch duet te verstoren . Dr. Nādjī (inmiddels weder met ziekteverlof naar zijn vaderland teruggekeerd) diende later een verbeterden geloofsbrief in : het Iraaqsche gezantschap werd te Djeddah gevestigd . -

----

DE VERHOUDING TOT FRANKRIJK. In November 1931 werden te Djeddah verdragen gesloten door de Regeering van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden met Frankrijk en met het Fransche mandaatgebied Syrië en Libanon. De ratificatie had plaats in Maart 1932 . Van de Fransche tekst dezer verdragen worden afschriften afgeschreven als bijlagen (A) aan dit verslag gehecht .

Het trekt de aandacht, dat ten aanzien van het handelsverkeer met Syrië nog geen definitief accoord werd getroffen. Slechts werd bepaald, dat stamhoofden van handelskaravanen geen retributie mogen heffen, dat dergelijke karavanen een aan de grenspost te viseeren certificaat van afkomst der handelswaaren en lastdieren moeten medevoeren en dat hun wapenen aan de grens in bewaring moeten worden gegeven .

De Vice-consul D^Nmarçay, die in 1931 naar Baghdad werd overgeplaatst, werd nog niet vervangen . -

----

DE VERHOUDING TOT
ITALIË.

Op 10 Februari 1932 werden te Djeddah door gemachtigden van de Italiaansche en Hidjazische regeeringen een verdrag van vriendschap en een handelsverdrag onderteekend. Daarmede kwam Italië eindelijk tot erkenning van de regeering van Ibn Sa'oud. De tekst der evengenoemde verdragen is in Nederlandsche vertaling aan dit verslag (B) gehecht. Een poging om daarin ook een bepaling op te nemen, welke aan Italië het recht zou geven slaven van iedere nationaliteit asyl te verleen in het gebouw hare vertegenwoordiging te Djeddah, mislukte. De Hidjazische Regeering verklaarde een dergelijke inmenging in hare interne aangelegenheden niet te wenschen.

Italië verhief hare vertegenwoordiging te Djeddah tot een gezantschap. De heer de Peppo, tevoren gezantschapsraad te Madrid, zal in October a.s. als gezant te Djeddah optreden .

Vermelding verdient de verschijning van een nieuw Arabisch-Italiaansch periodiek "Al-Moestakbil al-'Arabi" (L'Avvenire Arabo), onder directie van Barbiellini Amidei. Eigenaar-redacteur van dit propaganda-blad voor Italië in het Nabije Oosten is Mūnīr al-Labābīdī, uit Syrië afkomstig, tevoren hoofdredacteur van het Syrisch blad Al-Hadārah, later van een te San Paolo (Brazilië) verschijnend Arabisch-Portugeesch blad. -

---

VERHOUDING TOT DE
SOVJET-UNIE.

De Sovjet-vertegenwoordiging heeft zich in het verslagtijdperk de ongunstige financieele omstandigheden, waarin Ibn Sa'oud's rijk verkeert ten

nutte

nutte weten te maken door allerlei leveranties (hoofdzakelijk van benzine en petroleum) aan de Regeering op crediet. De onderhandelingen terzake werden gevoerd door den schranderen Mr. Salkind, die gedurende eenige maanden den gezantschapspost als Zaakgelastigde waarnam gedurende het verlof van Nazir Bey Turakoulof, den doyen van het corps diplomatique .

Het is moeilijk zich aan voorspellingen te wagen inzake de verdere ontwikkeling van den rooden handel.

Het feit, dat het verkeer door het Suez-kanaal zich voor alle andere landen gedurende 1929/31 in dalende lijn bewoog en alleen het jaarlijks passeerend aantal Sovjet-schepen in die drie jaren van 46 tot 83 steeg, geeft wel weer dat de relaties met Arabië en Abessynië zich uitbreiden. Of het systeem van crediet op onbeperkten termijn kan worden volgehouden, wordt betwijfeld.

Een Russisch doktorenpaar is na eenige maanden hier werkzaam te zijn geweest wegens voortdurende ziekte weder vertrokken. Om dezelfde reden vertrok de heer Salkind.-

DE VERHOUDING TOT
DUITSCHLAND.

Aan het einde van verslagperiode vertrokken de vertegenwoordiger der Hamburgsche firma Hansen & Co en een ander Duitsch koopman, die tevens als vliegenier in Hidjazischen dienst was .

De heer De Haas is de eenig overgebleven Duitscher. Hij leverde diverse ijzerwaren e.d. op crediet aan het Gouvernement en - wacht thans op zijn geld. Zaken met Duitschland worden momenteel niet meer gedaan . -

DE VERHOUDING TOT DE VEREENIGDE
STATEN VAN AMERIKA .

17
Ir. Twitchell keer-
de in verslagperio-
de met een ander

Amerikaansch ingenieur terug naar Saoedijja en stelde o.m.
onderzoekingen in in de omgeving van Medina en Taif (goud)
en in Al-Hasa (petroleum). Hij vertrok weder naar Ameri-
ka om te trachten daar financieele belangstelling te wek-
ken voor zijn exploratie-plannen .-

DE VERHOUDING TOT
POLEN .

In den aanvang van 1932 arriveerde
te Djeddah een Poolsch professor,
docent aan de universiteit te

Warschau in de geschiedenis der culturen van den Orient,
mede verbonden aan een Egyptische onderwijsinstelling,
om namens het Poolsche Gouvernement te onderhandelen over
de vereffening van een restant-schuld van circa $2\frac{1}{2}$ mil-
lioen Zloty, die de Hidjaaz wegens wapenleveranties aan
Poolsche firma's heeft. Tevens kwam Dr. Bogdanof Richter
eens informeeren naar de juistheid der berichten, dat het
met de medische verzorging der pelgrims treurig gesteld
was. Er zouden namelijk een paar honderd Poolsche en Ser-
vische pelgrims op komst zijn en de Poolsche regeering zou
wilben weten, of het noodig was een medische missie mede
te zenden. Dr. Richter, een niet-moslim, bleek van de ver-
houdingen hier te lande niet het minste begrip te hebben.
Men had hem te Cairo verteld, dat hij, wanneer hij zich
met een Westersch hoofddekseel zou tooien, alle kans had
om bij aankomst te Djeddah te worden doodgeschoten.
Dies vertoonde hij zich hier steeds met een fez, ... doch
kon desondanks zijn angst voor de "fanatische Wahhâben"

niet

niet meester worden. Drie weken lang werd hij aan de praat gehouden en vertrok zonder iets te hebben bereikt. De - blijkbaar als lokaas bedoelde - groep Oost-Europeesche pelgrims kwam niet ter bedevaart .

Tot een gevraagde groote leverantie van geweren zou Polen niet bereid zijn alvorens de oude schuld is aangezuiverd . -

DE VERHOUDING TOT
TSECHO-SLOWAKIJE .

Omtrent het te dezer plaatse in h
het vorig verslag gemelde werd
niets meer vernomen . -

DE VERHOUDING TOT
PERZIË .

De goede verhouding tot Perzië
bleef bestendig. De vertegen-
woordiging onderging geen wij-

ziging . -

DE VERHOUDING TOT
TURKIJE .

In de goede verhouding tusschen
beide landen kwam dit jaar geen
verandering. Althans niet offi-
cieel. Het gedrag van den ultra-modernen Zaakgelastigde
is den orthodoxen een doorn in het oog. (Zoo verrichte
de heer Loetfoellah niet de bedevaart, doch begaf zich
wel op den Arafatdag in Europeesch costuum naar de
Arafat-vlakte om zich voor een acute aandoening door
een tandarts te doen behandelen !).

De berichten over de transcriptie van den Koran -
zooals bekend is het dezelfde Ibrahim Hilmi Bey, die 25
jaar geleden een Turksche vertaling van den Koran publi-
publiceerde ,

publiceerde, die thans de bewerking in Nieuw-Turksche letters bezorgde - vonden hier geen commentaar. De algemeene opinie is, dat de massa in Turkije het met die verfoeilijke nieuwigheden niet eens is, doch zich noodgedwongen daaraan te onderwerpen heeft. (Ook de Joden te Istanboel transcribeerden hun Hebreeuwsche gebeden in Latijnsche karakters) .-

----

DE VERHOUDING TOT
AFGHANISTAN.

Andermaal was een Afghaansche missie de gast van de Saeedijjische Regeering. Zij kwam hier

om de banden van moslim-vriendschap tusschen beide landen te bevestigen door het sluiten van een vriendschapsverdrag, waarvan de onderteekening plaats had op 5 Mei 1932. De tekst daarvan werd tot dusver niet gepubliceerd . -

----

DE VERHOUDING TOT
EGYPTIE .

In het vorig verslag werd gemeld , dat ook de in verslagperiode gevoerde onderhandelingen niet tot

de erkenning door Egypte van de regeering van Ibn Saeed hadden geleid. Dit kan worden herhaald met dien verstande, dat v.z.v. bekend geen onderhandelingen meer plaats hadden. Men schijnt op een dood punt beland te zijn en er is geenerlei aanwijzing, dat men dat binnen korteren tijd zal passeeren .

Het Egyptische consulaat alhier heeft buiten de paar maanden, dat er Egyptische pelgrims in het land zijn, al zeer weinig werk . -

----

DE VERHOUDING TOT
JEMEN .

Elders in dit verslag is reeds met een enkel woord melding gemaakt van een zekere spanning,

die gedurende de moeilijkheden in 'Asier tusschen dit land en Jemen ontstond. Met een door de Oemmalgoera herhaaldelijk opgehemeld edel gebaar liet Koning Ibn Saeed de beslissing in een grenskwestie (Djebel 'Irw) aan den Imaam over. Deze verklaarde dat hij gelijk had en de Wahhabietenvorst, dien zooveel aan een goede verstandhouding met Jemen gelegen is, legde zich bij die decisie neer. De kans op moeilijkheden is momenteel niet groot.

Vermelding verdient de publicatie door de officieuze Oemmalgoera van een verdrag van goede nabuurschap tusschen beide landen, hetwelk nimmer werd gesloten : een wel wat te handige zet van de Saeodietische autoriteiten om den Imaam aan zich te binden. In San'a heeft het gewal meer lachlust dan ergernis gewekt . -

VERHOUDING TOT NEDERLAND .

Elders in dit verslag is reeds gesproken over de

benoeming van den Heer L.J.S. Van Leeuwen tot Financieel Adviseur van dit land: een reclame voor Nederland in het geheele Nabije Oosten .

Sjeich Hafiz Wahba, Koning Ibn Saeed's gezant te Londen, bood zijn geloofsbrieven nog niet aan onze Koningin aan, zooals reeds opgemerkt `en omdat men geen geld heeft voor een vestiging te 's Gravenhage `en omdat men niet de afgunst van landen als Frankrijk en Italië wil opwekken .

Inzake het door mijn voorganger aan den Heer Fuad Hamzah terhandgestelde concept-consulair verdrag werd niets naders vernomen. Ik ben van meening, dat plannen van de Saeedijjasche Regeering om consulaire vertegenwoordigers in Nederland en Nederlandsch-Indië te benoemen niet behoeven te worden tegengegaan, doch evenmin behoeven te worden aangemoedigd, en had daarom geen aanleiding nader op deze aangelegenheid terug te komen .

Hetzelfde geldt t.a.v. een vriendschapsverdrag, dat, indien geformuleerd als de hier met andere landen gesloten verdragen, de mogelijkheid om voor de belangen onzer onderdanen te waken - met name is daarbij te denken aan hun onderworpenverklaring aan de wetten des lands - n.m.v. aanmerkelijk zou beperken .

Aan de goede verhouding tusschen ons land en Saeedijja deed het niet bestaan van eenig verdrag tot dusver geen afbreuk .-

----

NEDERLAND EN OVERIG ARABIË . In de inleiding tot het vorig verslag heeft de Heer Van der Meulen, naar aanleiding van zijn reizen in die gebieden een en ander opgemerkt over de stemming jegens Koning Ibn Saeed's Regeering, die in Jemen en Hadramaut (zoomede in Eritrea) viel waar te nemen .

Ik zelf had in verslagperiode gelegenheid tot een korte kennismaking met Jemen, Imaam Jahja en diens naaste omgeving. De tegenstellingen tusschen beide landen schijnen ook mij onoverbrugbaar groot. Beider heerschers hebben echter een open oog voor de mogelijke gevolgen van een open conflict. Zoowel Engeland als Italië

zouden

zouden vermoedelijk niet onzijdig blijven en beide Arabische vorsten zijn ervan overtuigd, dat een eventueele oorlog - ongeacht den afloop - een beperking van hun onafhankelijkheid ten gevolge hebben zou .

Ibn Saeed wil bovendien - voor reclame-doeleinden - gaarne den Imaam als zijn vriend voorstellen, wat inhoudt, dat naar buiten een zekere schijn bewaard moet worden .

De reis van den Heer Van der Meulen naar Hadramaut en de vrijwel algemeene waardeering, die het door hem en Dr. Von Wissmann met steun der De Goeje-stichting te Leiden uitgegeven reisverhaal "Hadramaut. Some of its mysteries unveiled" vond, mogen hier gememoreerd worden. Niet genoeg kan op het belang van het onderhouden van connecties met het stamland der Arabische inwoners van Nederlandsch Indië gewezen worden. Is een belangrijke economische opleving in dat gebied wellicht niet spoedig te verwachten - de toenemende veiligheid en de wegeaanleg openen voor buitenlandsche handel en industrie mogelijkheden, die Nederland als gewaardeerde vriend der Java-Hadramieten zich ten nutte zal kunnen maken. Het is daartoe zaak de door mijn voorganger gevestigde relaties te onderhouden .

Hetzelfde geldt voor de betrekkingen met Jemen. Beide zijn wij te San'a met buitengewone vriendelijkheid ontvangen. Tot dusver kende de Imaam, behalve enkele wetenschappelijke reizigers, nog slechts twee soorten Westlingen : vertegenwoordigers der groote mogendheden, die in vol ornaat en beladen met geschenken op politieke winst uitvaren en avonturiers, die - meestal met weinig scrupulen

scrupulen

scrupulen - in Jemen een bestaan hoopten te vinden. De Imaam, die zéér onafhankelijk, daarom zéér voorzichtig en achterdochtig, en zeer zuinig is, werkt aan den vooruitgang van het land naar zijn eigen inzichten. Zoolang hij leeft, is een plotselinge algeheele opening van zijn gebied voor het Westen niet te verwachten. De vreemdeling, die zich niet van tevoren van een vergunning daartoe verzekerde, komt het land niet binnen. Is men eenmaal te Ho-deidah toegelaten, zoo wil dit nog niét zeggen, dat men ooit San'a zal mogen zien. Alles wat de vreemdeling zegt en doet, wordt door de nimmer ontbrekende geleiders gerapporteerd. Eerst na een verblijf van meerdere dagen werd ons een zekere bewegingsvrijheid gelaten : de ingekomen rapporten hadden den Imaam blijkbaar tevreden gesteld. Er is veel geld in het land - goeddeels opgestapeld in de schatkamers van den Vorst. Den Kroonprins is zijns vaders tempo te langzaam; wanneer hij staatshoofd zal zijn, zullen stellig vele van zijn opbouw-plannen verwezenlijkt worden. Men kan niet buiten Westersche technische leiding. Italië, de eerste Europeesche connectie van onafhankelijk Jemen, wil daarin gaarne voorzien. Den Imaam zijn Italië's nevenbedoelingen echter niet onbekend. Voor ons bezoek en ons streven naar een duurzamen band kan hij geen politieke aanleiding vinden. Mits met veel geduld en veel takt door de juiste menschen aan den verderen opbouw onzer betrekkingen met Jemen wordt gewerkt, ligt ook daar voor Nederland's handel en nijverheid, wellicht ook voor de scheepvaart, een nieuw terrein . -

DE BEDEVAART. Ondanks de intensieve propaganda in woord (Britsch Indië) en geschrift (alle Moslimsche landen van de Regeering voor de Hadj Akbar, de op een Vrijdag vallende "groote bedevaart", bleef het aantal pelgrims uit alle landen beneden een ieders schatting. Op Vrijdag 15 April 1932 waren te Arafat niet meer dan 60.000 pelgrims bijeen.

De Nederlandsche scheepvaartmaatschappijen hadden wel gerekend op een achteruitgang van de deelname uit Nederlandsch Indië, doch niet in de mate, die tijdens het aanbrengseizoen tot uiting kwam. In totaal brachten 18 harer schepen slechts 4245 pelgrims aan !

Het cijfer voor Britsch-Indië was 9596.

Gedurende dit seizoen werden aan dit Gezantschap 4003 Mekka-passen geregistreerd en 10 nieuwe passen aan pas-aan-gekomenen uitgereikt.

Het aantal op passen van anderen vermelde kinderen bedroeg 367 (t.w. 367 op Nederlandsch-Indische en 0 op hier uitgereikte passen); het aantal op passen van anderen vermelde vrouwen 5 (t.w. 5 en 0). Aan via Engelsche koloniën zonder paspoorten gearriveerde onderdanen werden hier 1 paspoort uitgereikt. Aan 9 pelgrims, die in Nederlandsch-Indië geen pas aanvroegen of die op reis herwaarts verloren, werden hier passen verstrekt. Het totaal aantal pelgrims bedroeg dus $4003 + 10 + 367 + 5 = 4385$ (1349 : 16917, 1348 : 33000, 1347 : 31360). Aan 81 pelgrims, die langer dan een jaar te Mekka waren geweest, werden voor de terugreis nieuwe passen afgegeven. Met eigen passen kwamen hier aan 117 kinderen beneden 12 jaar. Het aantal nieuwaangekomen

mannen bedroeg 2860 (v.j. 10926), t.w. 2850 met Nederlandsch-Indische en 10 met hier afgegeven passen; het aantal vrouwen met eigen passen 1153 (v.j. 4510) t.w. 1153 en 0 .
Van de nieuw-aangekomenen waren 393 reeds hadji.

Voor verder vergelijkend cijfermateriaal moge naar bijlage C. verwezen worden.

Een splitsing der pelgrims naar de streek van herkomst geeft bijlage D.

Uit Singapore kwamen dit jaar 111 pelgrims (v.j. 160) uit Bangkok 1 (v.j. 8). -

HET RETOURSEIZOEN . Het retourseizoen duurde dit maal 20 dagen , namelijk van ~~17~~ 16 April tot 6 Mei 1932. Afvoer in ondertusschendekken had dit jaar niet plaats.

633 pelgrims van vorige jaren keerden dit seizoen naar Nederlandsch)Indië terug.

DE GEZONDHEIDSTOESTAND

Deze was opvallend goed. +)

DER PELGRIMS.

Aan boord op reis naar Djeddah

overleden 6 pelgrims (d.i. $1\frac{1}{2}$ pro

mille). Het Gezantschap kreeg kennis van 27 overlijdensgevallen van nieuw aangekomen pelgrims in het Heilige Land.

Op de terugreis overleden aan boord 10 pelgrims. Dit geeft een totaal van 43 sterfgevallen, d.i. 1 % van het totaal aantal pelgrims (1930 : 7.94% , 1931 : 3.96 %).

+). Terzake worde eerbiedig verwezen naar het Uwer Excellentie bij schrijven van 7 Februari 1933 No. 164/M.-36 aangeboden verslag van den Gezantschapsarts.-

De pelgrimsarts bleef belast met de medische verzorging der Straits-pelgrims. Hij ontving daarvoor weder een vergoeding van fl. 50.- 's maands gedurende de seizoenmaanden, terwijl de Britsche Legatie mede een aandeel in de medischekosten, naar verhouding van het aantal pelgrims betaalde.

Gedurende deze kleine bedevaarten is tegen deze regeling niet het minste bezwaar.-

HET VERVOER DER PELGRIMS.

De cijfers voor aan- en afvoer waren: (Vgl. Bijl. E.)

Maatschappijen.	Aanvoer.		Afvoer.	
	Aantal schepen.	Aantal pelgrims	Aantal schepen	Aantal pelgrims.
Nederland	4	1345	2	1484
Rott.Lloyd	0	1277	2	1485
Oceaan	8	1623	1	1461
T o t a a l	18	4245	5	4430

Via Singapore reisden 111 (Nederlandsch)Indische pelgrims (v.j. 951), via Bombay 3, (v.j. 8), Via Suez 0 (v.j. 1) Een 2-tal stowaways werd ontdekt en onmiddellijk via Suez naar Nederlandsch-Indië teruggezonden.

Met instemming der Indische Regeering werd in dit seizoen een proef genomen met het weglaten der namen uit de voorgeschreven passagierslijsten. Daar voor praktische doeleinden alleen gebruik wordt gemaakt van het consulaatsnummer der pelgrims, heeft het vermelden der namen naast het nummer geenerlei nut. De proef wees uit, dat een tijdsbesparing

van 1/3 werd verkregen en dat de vereenvoudiging indirect de medische controle ten goede kwam. Aan de Indische Regeering werd derhalve in overweging gegeven in de nieuwe Pelgrimsordonnantie den eisch om in de passagierslijsten der terugkeerende pelgrimsschepen de namen der passagiers op te nemen te doen vervallen.

In welk stadium van voorbereiding bedoelde nieuwe ordonnantie is, is rapporteur niet bekend. Hij hoopt t.z.t. in de gelegenheid te worden gesteld inzake het ontwerp, - met name inzake het gedeelte daarvan dat betrekking heeft op de aankomst der pelgrimsschepen te Djeddah en het vertrek van daar, -, van advies te dienen.

DE DJAWI-KOLONIE
TE MEKKA.

De economische crisis in Nederlandsch Indië had voor het op geldzendingen derwaarts aangewezen deel der Djawi-

kolonie te Mekka, het onaangename gevolg, dat die inkomsten ophiielden. De kleine neringdoende moekiemers zagen hun inkomen door het gering aantal pelgrims, aanzienlijk achteruitgaan. Het was dus te verwachten, dat een steeds groeiend aantal "blijvers" zich tot deze vertegenwoordiging zou wenden om hulp.

Teneinde een juist beeld te verkrijgen van den nood onzer onderdanen liet ik den Vice-Consul een herhaald onderzoek instellen. De heer Hoesein Iscandar kwam (begin Maart 1932) tot de conclusie, dat ongeveer 3500 moekiemers naar hun geboorteland wenschten terug te komen, een aantal dat grooter zou worden, indien het terugvervoer gratis of op crediet zou kunnen plaats hebben. Daarvan zou slechts

een 20-tal de passage-enkele reis - voor dit geval door de directies der Kongsj Tiga verlaagd van fl. 180.- tot fl. 127.50 kunnen betalen; een 50-tal zou geld genoeg hebben om op de ticketmarkt (voor £ 5 à £ 6) een geldige retourhelft te koopen; ongeveer 3100 personen zouden niet meer dan £ 3 bezitten, de waarde van hun persoonlijke bezittingen medegerekend. Een somber geheel. Echter deed zich daarbij het feit voor, dat naar de schatting van den Vice-Consul slechts een 500-tal Djawi van aalmoezen leefden en van de gratis voedselverstreking door het Egyptische armenhuis te Mekka profiteerden, waaruit ik meende te mogen afleiden dat men door onderling hulpbetoon elkander van voedselgebrek vrijwaarde. Daar bleek, dat voor hongersnood niet behoefde te worden gevreesd, meende ik mij ten aanzien van de verzoeken om Regeeringshulp te moeten blijven stellen op het o.m. in Bijblad op het Indisch Staatsblad No. 7469 aangegeven standpunt, dat in financieele moeilijkheden geraakte pelgrims noch door giften, noch door voorschotten van Regeeringswege geholpen worden. Bij schrijven van 5 Maart jl. No. 255/H.-65 (waarvan Uwer Excellentie afschrift werd aangeboden) lichtte ik deze meening nader toe en gaf daarmede te kennen, dat n.b.m. voor het verleenen van steun slechts de in hare godsdienstige en liefdadige vereenigingen belichaamde bevolking zelve en de scheepvaartmaatschappijen*) in aanmerking komen. " Bedoelde vereeniging- " en - aldus genoemd schrijven - zouden de handen ineens kunnen "slaan, een centraal comité tot repatriëering hunner

-----
+). Men vergelijk wat de firma Turner Morrisson en Co in het belang van behoeftige Britsch-Indische pelgrims doet.

" behoeftige landgenooten uit het Heilige Land kunnen
" vormen en een beroep op de publieke offervaardigheid kunnen
" doen. De directies der betrokken scheepvaartmaatschappijen
" zouden door dit comité kunnen worden aangezocht een of
" twee schepen tegen een zoo gering mogelijke vergoeding
" (welke uit bovenbedoelde inzameling zou moeten worden
" bestreden) beschikbaar te stellen. Den schepen zouden
" moeten worden vrijgesteld van de op de per pelgrim
" beschikbaar te stellen ruimten betrekking hebbende be-
" palingen en een door deze vertegenwoordiging te bepalen aan-
" tal behoeftigen mogen vervoeren. De Regeering zou n.b.m.
" geheel buiten een dergelijke hulpactie kunnen staan".

Uit de rubriek "Indisch nieuws per luchtpost " in het
avondblad van het Handelsblad van 20 Juni 1932 bleek mij
dat zich op initiatief van den heer Ahmad Soerkati uit de
Al-Irsjad-groep een comité had gevormd - waarin ook de
Iraaqsche journalist Joenoos-al-Bahry en de Kapitein
der Arabieren te Batavia zitting hadden - dat steunver-
leening aan noodlijdende pelgrims in den Hidjaaz beoogde
en daartoe een beroep had gedaan op de offervaardigheid ook
van de Europeesche en andere niet-moslimsche ingezetenen
van Nederlandsch-Indië; - terwijl een telegram in de Nieuwe
Rotterdamsche courant van 17 September meldde, dat de Ver-
eeniging Nahdatoe'l'oelama (ten onrechte een Arabische
vereeninging genoemd, zij is inheemsch) plannen koestert -
naast het Al-Irsjad-Comité voor het terugvervoeren van
noodlijdende Indonesiërs uit den Hidjaaz.

Blijkens

Blijkens inmiddels van den Adviseur voor Inlandsche Zaken ontvangen berichten is nog niet bekend welk bedrag door genoemd comité werd bijeengebracht, werd door de Derma-Hadji-Stichting (waarvan de heer Gobée voorzitter, de heer Pijper secretaris-penningmeester is, en dat tevoren reeds een bedrag van f 2500.- telegrafisch naar Djeddah had overgemaakt) besloten uit haar kapitaal f 15.000.- aan dat comité af te dragen, had dit een aandeel van f 14.000.- in de opbrengst der in October trekkende loterij toegewezen gekregen en had de Kongsji Tiga een speciaal tarief, t.w. f 60.- per terug te voeren armlastige, vastgesteld .

Het is mij niet bekend, of pogingen zijn aangewend om een schip te charteren, hetzij van de Kongsji Tiga , hetzij van een andere maatschappij. Het vaststellen van een per persoon te betalen minimum-bedrag heeft n.m.v. eenige ernstige bezwaren. Niet in de laatste plaats voor de betrokken maatschappijen zelf. De indruk is gewekt , dat f 60.- het minimum-bedrag is, waarvoor het vervoer kan plaats hebben .... zonder dat die maatschappijen verlies lijden. De meening, die in inheemsche vereenigingen en organen heeft postgevat, dat de Kongsji Tiga door haar in de practijk op een monopolie neerkomend pelgrimvervoer enorme winsten maakt, wordt hierdoor versterkt.

Een actie tot vermindering der normaliter geldende tarieven zal het voordehandliggend gevolg zijn. Ook zullen de maatschappijen het verwijt niet kunnen ontgaan, dat zij nu de nood aan den man is, tot geenerlei offer bereid is, en dat, terwijl zij over de jaren, waarin de onderhavige moekimers naar Mekka kwamen, inderdaad zéér

belangrijke winsten boekten en de huidige situatie dezer lieden, de onmacht om naar hun geboorteland terug te keeren, toeh mede een gevolg is van de omstandigheid, dat zij hun retourbiljet na het seizoen volgende op dat hunner aankomst moesten inwisselen (tegen een bedrag van f 76,50), omdat het niet langer geldig bleef .^x) (De uitzonderingsgevallen, waarin het moekimers betreft, die niet de heenreis per Kongsî Tiga-schip maakten, worden hier buiten beschouwing gelaten) .

Gedurende de laatste jaren was het tarief voor een reis heen- en terug voor een volwassen pelgrim f 255.- , waarin een bedrag van ongeveer f 28.- aan quarantaine-gelden begrepen is. De heenreis kost den pelgrim $\frac{1}{2} \times$ (f 255.- - f 28.-) + f 3.- (vaccinatie enz. pelgrims-haven) + $\frac{1}{2}$ f 9.- (quarantaine Kamaran) + $\frac{1}{2}$ f 13.- (quarantaine Djeddah) = f 138,50; de terugreis : $\frac{1}{2} \times$ (f 255.- - f 28.-) + f 3.- (quarantaine Indie) = f 116,50. Daar door de moekimers **slechts** f 76,50 op hun geldige retourhelft is terugontvangen (de gele gevallen, dat met de inwisseling om welke reden danook te lang gewacht is, en de maatschappijen deze f 76,50 dus niet meer uitbetalen, buiten beschouwing latend), hebben de maatschappijen dus reeds een extra-winst van f 40.- per

moekimer

-----
x) De Vice-Consul merkte in verband hiermede nogmaals op, dat het aanbeveling zou verdienen te bevorderen, dat de retourbiljetten voor onbepaalden tijd geldig blijven, - desnoods met toepassing der bepaling, dat zij strikt persoonlijk zijn, ... het-geen nu is losgelaten .-

-----

moekimmer geboekt. Wordt thans f 60.- per moekimmer betaald, en - als door de Indische Regeering toegezegd - vrijstelling van quarantainegelden verleend, zoo is dus aan iederen over te voeren persoon f 10,50 minder verdiend dan in normale omstandigheden. Daar nu evenwel voor het loppende jaar het tarief is verlaagd tot f 205.-, welk bedrag (als boven) gesplitst kan worden in f 113,50 voor de één-, en f 91,50 voor de terugreis, is dit laatste zelfs niet geheel juist. Men kan tegen deze redeneering natuurlijk met recht aanvoeren, dat de genoemde f 40.- winst als op een afgedane transactie betrekking hebbend, hier niet in betrokken mogen worden. Formeel is dit juist, doch m.i. gebiedt de billijkheid, dat de consequenties van de gedwongen inwisseling der retourhelften in dit verband gereleveerd worden.

Een ander bezwaar aan het vaststellen van een tarief voor het terugvervoer der armlastigen verbonden is, dat uitgemaakt moet worden, wie wél en wie niet zullen vertrekken als - zooals te verwachten is - een bedrag wordt bijeengebracht, waaruit niet voor alle gegadigden de reis à f 60.- betaald kan worden. Het is mij niet bekend hoe meergenoemd comité zich alsdan die keuze had voorgesteld; en of het daartoe t.z.t. de hulp dezer vertegenwoordiging zal vragen, dan wel een sub-comité te Mekka zal aanwijzen.

Met de registratie der moekimers te Mekka werd voortgegaan. Als controle op deze registratie werd te Djeddah nagegaan hoeveel personen sedert de bedevaart van 1926 niet wegens vertrek vandaar of wegens overlijden uit de

pelgrimsregisters waren afgeschreven. Dit onderzoek gaf een eindcijfer van ± 6000 aan, dat is 1000 meer dan het aantal moekimers, dat zich te Mekka deed inschrijven . Nu is ^{er} allereerst een belangrijk contingent, dat geen prijs meer stelt om als Nederlandsch onderdaan te worden aangemerkt en zich te Mekka gevestigd heeft om niet meer naar Indië terug te Keeren. Daaronder zijn ook ~~de~~ hier te lande met Arabieren gehuwde vrouwen te rekenen. Verder krijgt dit gezantschap niet immer overlijdensberichten betreffende personen, die zonder nalatenschap stierven. Dan bestaat de mogelijkheid, dat onderdanen, die niet met een onzer pelgrimsschepen het land verlieten, zich tevoren niet voor terugreisvisum aanmelden. En tenslotte dienen te worden afgeschreven personen, die hun passen verloren en hier van een reïspas werden voorzien .

Ook al behoeft aan de nu en dan door de sensatie-pers verspreide geruchten, dat zich in het Heilige Land Nederlandsche onderdanen in slavernij zouden bevinden, bij het ontbreken van iedere aanwijzing in die richting geenerlei waarde te worden gehecht, zoo acht ik een onderzoek naar de omstandigheden, waarin de moekimers, die zich nog niet lieten registreeren, verkeerren van voldoende belang om de daarmede gemoeid zijnde tijd en energie te wettigen. Met dit onderzoek, dat - wil het aan de bedoeling beantwoorden - met buitengewone takt en omzichtigheid zal moeten plaats hebben, zal de Vice-Consul tenminste nog een jaar bezig zijn .-

DE HOLLANDSCHE KOLONIE
TE DJEDDAH .

Elders in dit overzicht werd reeds de aankomst van den heer Van Leeuwen gememoreerd.

De heer Verdoes, geëmployeerde der Internationale Agentuur Maatschappij, keerde na een tusschentijdsch ziekteverlof gehuwd terug .

De Hollandsche kolonie telt thans 10 leden, waaronder 3 dames .

Het werd door de Hidjazische regeering zeer gewaardeerd, dat de Directie der Nederlandsche Handelmaatschappij den heer Jacobs andermaal als Agent der factorij naar Djeddah zond. Evenzeer, dat zij een verzoek om uitstel van betaling eener leening toestond. Een en ander heeft de positie der Nederlandsche bankinstelling te Djeddah bevestigd. Vooralsnog houdt zij een monopolie .

HET GEZANTSCAP
(PERSONEEL , ENZ.)

Na beëindiging zijner dienstperiode keerde de heer D. Van der Meulen in Nederlandsch-Indischen dienst terug. Hij werd benoemd tot Assistent-Resident van de Afdeeling Limapoeloh Kota der Residentie Westkust van Sumatra .

Steller dezes werd met ingang van 1 October 1931 tot Zaakgelastigde te Djeddah benoemd .

Het personeel verrichtte op loffelijke wijze zijn taak. Juist wijl geen van hen ooit aanleiding tot ontevredenheid gaf, was het een harde plicht aan enkele leden van het personeel ontslag te moeten aanzeggen wegens bezuiniging op den begrootingspost Djeddah .

De Secretaris-drogman Moehammad Saleh alias Soeradi verkreeg in verband daarmee voortijdig eervol ontslag onder belofte dat hem hetzij onmiddellijk pensioen, hetzij wachtgeld in afwachting van pensioen zou worden toegekend. Hij werd voorgedragen voor toekenning van-Broeder-in der onderscheiding van Broeder in de Orde van de Nederlandsche Leeuw .

Den Boegineeschen schrijver Abdoelmoetalib werd eveneens eervol ontslag verleend. Zoodra het aantal bedevaartgangers uit Nederlandsch-Indië uitbreiding van den thans minimalen staf noodig maakt, zal hij - desgewenscht - in de eerste plaats voor herbenoeming in aanmerking komen .

De te Mekka aangenomen Arabische schrijver Sidqī , de Maleische idem Siradjoeddin, het personeel van de motor-launch en één kantoorbediende werden eveneens ontslagen .

Per 1 Januari 1933 zal nog het volgende personeel in dienst zijn :

te Djeddah : de secretaris ,
de Arabische secretaris ,
twee klerken ,
een deurwachter ,
een kantoorbediende ;

te Mekka : de Vice - Consul
één klerk
een deurwachter ,

de legatiearts houdt de beschikking over één verpleger en één apotheekbediende .

Ondanks het inconvenient, dat zulks voor den geregel- den gang van zaken zal geven , kon ik geen vrijheid vinden

voor het komende seizoen weder een extra-verpleger aan te vragen .

De aan deze vertegenwoordiging verbonden arts Abdoel Fatah keerde bij den aanvang van het seizoen van zijn Europeesch verlof te Djeddah terug . -

---

Ouchy , October 1932 .

De Zaakgelastigde der Nederlanden
te Djeddah ,

P. W. van der ...

Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Hedjd et Dépendances, d'une part et le Président de la République Française, d'autre part, Désireux de consacrer et d'affirmer les liens d'amitié qui existent si heureusement entre leur deux pays et d'établir leurs relations mutuelles sur une base constructuelle conforme à leurs vœux et à leurs intérêts respectifs.

Ont décidé de conclure à cet effet un traité d'amitié et de bonne entente et ont désigné plénipotentiaires:

SA MAJESTE LE ROI DU HEDJAZ, HEDJD ET DEPENDANCES:

Son Altesse Royale l'Emir Faysal Ibn Abdel Azis, Ministre des Affaires Etrangères

et LE PRESIDENT DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE:

M. Maigret, Jacques Roger, Chargé d'affaires de France dans les Royaumes du Hedjaz, Hedjd et Dépendances, Officier de la Légion d'Honneur,

lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article Premier.

Le Gouvernement de la République Française reconnaît comme Etat libre, souverain et indépendant, le Royaume du Hedjaz, Hedjd et Dépendances.

Article II.

Les Hautes Parties Contractantes confirment solennellement leur volonté d'entretenir en tout temps des relations pacifiques et de régler dans cet esprit les différends qui viendraient à les diviser.

Les Représentants Diplomatiques que chacune des Hautes Parties Contractantes accréditera ou nommera auprès de l'autre, jouiront, sur le territoire de celle-ci, d'un traitement conforme aux règles et usages du droit international public.

Article III.

Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à employer tous les moyens en son pouvoir en vue d'empêcher que ses territoires ne soient utilisés comme base pour les menées illi- cites tendant à affecter la paix et la sécurité sur les terri- toires de l'autre partie.

Article IV.

Le pèlerinage aux Lieux Hedjaziens de l'Islam sera libre pour tous les ressortissants, sujets ou protégés français, de confession musulmane. Le Gouvernement du Hedjaz, Nedjd et Dé- pendances déclare que ces pèlerins jouiront, pendant leur sé- jour au Hedjaz, d'une entière sécurité personnelle et matériel- le, ainsi que du traitement et des droits accordés ou reconnus aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article V.

Les biens trouvés en la possession des ressortissants français décédés au Hedjaz ou au Nedjd et qui ne posséderaient pas de représentants légaux dans ce pays, seront, après accom- plissement des formalités et paiement des droits par la legis- lation locale, remis au Représentant de la France à Djeddah ou à un mandataire désigné par lui à cet effet, contre reçu, pour être transférés aux ayantsdroit du défunt.

Réciproquement, les biens trouvés en la possession des ressortissants hedjaziens ou nedjdien^s décédés dans les pays placés sous l'autorité française et qui ne posséderaient pas de représentants légaux dans ces pays, seront, après accom- plissements des formalités et paiement des droits prescrits par la législation locale, remis, contre reçu, aux représentants de Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Nedjd et Dépendances, s'il s'en trou- ve dans le pays où le décès a eu lieu, ou, à défaut, par l'entre

nise

l'entremise du Représentant français à Djeddah.

Article VI.

Le Gouvernement de la République française reconnaît la nationalité hedjazienne ou nedjdienne des sujets de Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Nedjd et Dépendances. Sous réserve des règlements en vigueur, ces derniers auront toute liberté d'accès et de séjour dans les pays placés sous l'autorité ou le contrôle du Gouvernement de la République Française et ils y jouiront, conformément aux lois locales, d'une entière protection dans leurs personnes et dans leurs biens.

Réciproquement, Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Nedjd et Dépendances reconnaît la sujétion française des individus originaires des territoires placés sous la souveraineté de la France ainsi que le statut national propre des ressortissants des Etats dont le Gouvernement de la République Française assume la représentation diplomatique et consulaire à l'étranger. Sous réserve des règlements en vigueur, ces divers ressortissants auront, de même, toute liberté d'accès et de séjour au Hedjaz, Nedjd et Dépendances et ils y jouiront, conformément aux lois locales, d'une entière protection dans leurs personnes et dans leurs biens.

Article VII.

Les Hautes Parties Contractantes s'accordent réciproquement le bénéfice du traitement de la nation la plus favorisée pour tout ce qui a trait aux impositions, à l'exercice des professions, des industries et du commerce et à la navigation sur leurs territoires respectifs.

Article VIII.

Les dispositions du présent traité ne seront pas applicable aux relations que les Etats de Syrie et du Liban entretiennent avec le Royaume du Hedjaz, Nedjd et Dépendances.

Ces rapports feront l'objet d'une convention spéciale que les Hautes Parties Contractantes s'engagent à négocier dans les délais les plus brefs.

Article IX.

Le présent traité sera ratifié et les ratifications seront échangées à Djeddah dans les courts délais possibles.

Il entrera en vigueur au jour de l'échange des ratifications et pour une durée de dix années à compter de cette dernière date.

A défaut d'un préavis donné six mois avant l'expiration de cette période de dix années par l'une des Hautes Parties Contractantes et notifiant à l'autre partie son intention de dénoncer le présent traité, celui-ci se trouvera renouvelé par tacite reconduction pour une nouvelle période de dix années.

Article X.

Le présent traité qui portera le nom de "Traité d'El Djézirah" a été rédigé en français et en arabe, chacun des deux textes ayant même force et valeur.

Fait à Djeddah le Dix Novembre Mil Neuf cent trente et un, correspondant au Vingt-neuf Djoumada II Mil trois cent cinquante de l'Hégire, en quatre exemplaires, dont deux resteront déposés dans les archives du Gouvernement de République Française et deux dans celles du Gouvernement de Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Hedjd et Dépendances.

-----
29 Djouma II 1350 - 10 Novembre 1931

A Son Excellence Monsieur le Chargé d'Affaires,

Me référant à l'article 6 du Traité d'amitié et de bonne entente conclu à la date de ce jour entre nos deux Gouvernements, je vous serais très reconnaissant de vouloir bien

bien me confirmer votre accord sur l'interprétation suivante de la formule "les règlements en vigueur".

Dans l'esprit du Gouvernement royal, cette formule désigne les règlements existant au jour de la signature du Traité ainsi que ceux qui pourraient intervenir ultérieurement pendant la durée du Traité.

Je vous prie de vouloir bien agréer les assurances de ma haute considération.

(signé) Faysal

Ministre des Affaires Etrangères.

A Son Excellence M. Maigret
Chargé d'Affaires de France à Djeddah.

D j e d d a h, le 10 Nov. 1931

Altesse,

J'ai l'honneur d'accuser réception à Votre Altesse de Sa Lettre du 10 Novembre 1931 (29 Djourda II 1350) se référant à l'article 6 du Traité d'amitié et de bonne entente conclu à la date de ce jour entre nos deux Gouvernements.

En réponse, j'ai l'honneur de confirmer à Votre Altesse, que dans l'esprit de mon Gouvernement, la formule "règlements en vigueur" désigne les règlements existant au jour de la signature du Traité, ainsi que ceux qui pourraient intervenir ultérieurement pendant la durée du Traité.

Je prie Votre Altesse de vouloir bien agréer les assurances de ma haute considération.

A Son Altesse Royale l'emir Faysal
Ibn Abdel Aziz,
Ministre des Affaires Etrangères.

Le Chargé d'Affaires de France
(Signé) Maigret.

Le Gouvernement de la République Française, agissant au nom de la Syrie et du Liban, d'une part,

Et le Gouvernement de Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Hedjd et Dépendances, d'autre part,

Animés du commun désir d'affermir les relations d'amitié et les bons rapports entre les Etats de Syrie et du Liban et le Gouvernement du Hedjaz, Hedjd et Dépendances,

Ont décidé de conclure une convention à cet effet et ont désigné pour leur plénipotentiaires respectifs,

Pour LE GOUVERNEMENT DE LA REPUBLIQUE FRANCAISE agissant au nom de Syrie et du Liban:

M. Haigret, Jacques Roger, Chargé d'affaires de France dans les Royaumes du Hedjaz, Hedjd et Dépendances, Officier de la Légion d'Honneur,

Et pour LE GOUVERNEMENT DU HEDJAZ, HEDJD ET DEPENDANCES, Son Altesse Royale l'Emir Faysal Ibn Abdul Aizz, ministre des Affaires Etrangères,

lesquels, après avoir échangé leur pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes,

CHAPITRE I.

DISPOSITIONS GENERALES.

Art. Premier.

Le Gouvernement du Hedjaz, Hedjd et Dépendances et les Etats de Syrie et du Liban entretiendront et tout temps des relations amicales. II n'encourageront ni ne toléreront sur leur territoire aucune menée illicite de nature à affecter la paix ou l'ordre sur les territoires de l'autre partie.

article II.

Les ressortissants hedjaziens jouiront en Syrie et au Liban

Liban et les ressortissants syriens et libanais jouiront au Hedjaz, Nedjd et Dépendances du traitement et des droits de la nation la plus favorisée en ce qui concerne le séjour, les impositions, l'exercice des métiers, et professions, de l'industrie, du commerce et de la navigation.

Article III.

La protection des intérêts des ressortissants syriens et libanais au Hedjaz, Nedjd et Dépendances et la protection des intérêts des ressortissants du Hedjaz, Nedjd et Dépendances en Syrie et au Liban seront respectivement assurées par les Représentants ou consuls des Hautes Parties Contractantes régulièrement accrédités dans les pays de l'autre partie, étant entendu que les ressortissants des Hautes Parties Contractantes se soumettront en tous leurs actes aux lois du pays où ils résident.

Article IV.

Le pèlerinage aux Lieux Saints Hedjaziens de l'Islam sera libre pour tous les ressortissants syriens et libanais de confession musulmane. Le Gouvernement du Hedjaz, Nedjd et Dépendances déclare que, pendant leur séjour au Hedjaz, ces pèlerins jouiront, en même temps que de la sécurité pour leur personne et pour leur biens, du traitement et des droits accordés ou reconnus aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article V.

Les biens laissés par les ressortissants syriens et libanais qui viendraient à décéder au Hedjaz, ou au Nedjd et qui ne posséderaient pas de représentants légaux dans ces pays, seront, après accomplissement des formalités et des paiements des droits prescrits par la législation locale, remis contre reçu au Représentant français à Djeddah ou à un

Mandatario

mandataire désigne par lui à cet effet, pour être transférés aux héritiers du défunt.

Réciproquement, les biens laissés par les ressortissants hedjaziens ou nedjdjiens viendraient à décéder en Syrie ou au Liban et qui ne possèderaient pas de représentants légaux dans ces pays, seront, après accomplissement des formalités et paiement des droits prescrits par la législation locale, remis, contre reçu au Représentants ou aux consuls de Sa Majesté le Roi du Hedjaz, Nedjd et Dépendances dans ces pays.

Chapitre II

Dispositions Concernant les Tribus.

article VI.

Les Tribus des Hautes Contractantes ont le droit de se rendre, pour raison de pâturage, sur les territoires de chacune des Hautes Parties Contractantes. Elles devront, seulement, avant la transhumance, en faire donner avis aux autorités de l'autre partie par les autorités de leur propre Gouvernement.

article VII.

Les Chefs de tribus qui exercent un commandement officiel et, à ce titre, sont proteurs d'étendard, ne devront pas déployer leur étendards sur les territoires de l'autre partie.

article VIII.

Toute tribu transhumant d'un territoire sur l'autre devra se soumettre, pendant son séjour sur le dit territoire, à toutes les lois et règlements en vigueur.

article IX.

Toute tribu relevant d'une des deux parties qui commettra, pendant son séjour pour raison de pâturage sur le terri-

toire

territoire de l'autre partie, un attentat contre la personne ou les biens d'un ressortissants du Gouvernement sur le territoire duquel elle se trouve en transhumance, sera astreinte à la réparation immédiate des dommages. Si cette réparation n'a pu être effectuée avant que la tribu ait repassé la frontière, le Gouvernement dont elle relève s'engage à prendre les mesures qui sont en son pouvoir pour faire obtenir la réparation due.

article X.

Toute agression commise par les tribus relevant des Etats de Syrie et du Liban en territoire hedjazien ou nedjdien et, inversement, toute agression commise par les tribus hedjaziennes ou nedjdiennes sur les territoires de Syrie et du Liban, devra être examinée par l'Etat dont relève l'agresseur, si l'Etat sur le territoire duquel l'agression a eu lieu, n'a pu l'examiner alors que les agresseurs étaient encore sur son territoire. Le chef de la tribu qui aura commis l'agression sera tenu pour responsable.

Pour chaque cas particulier, les Hautes Parties Contractantes s'engage à effectuer les enquêtes nécessaires en vue de découvrir les coupables; à exiger d'eux les réparations dues et à leur infliger les sanctions qu'ils méritent.

article XI.

Au cas où une tribu, ou fraction de tribu, relevant d'une des parties serait sur le territoire de l'autre partie après s'être insurgée contre l'autorité dont elle relève, toutes mesures devront être prises pour empêcher cette tribu, ou fraction de tribu, de poursuivre ou de reprendre ses agressions contre son pays d'origine.

article XII.

Les Hautes Parties Contractantes ne devront pas correspondre sur des sujets officiels ou politiques avec les chefs et cheikhs des tribus dépendant de l'autre partie.

article XIII.

Les différends qui viendraient être produits entre les tribus pour raison de pâturage seront réglés conformément à la législation du pays où se sera élevé le différend.

Chapitre III

Dispositions Concernant le Commerce.

article XIV.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à poursuivre les négociations en vue de la conclusion d'un accord relatif aux questions douanières et économiques intéressant les deux pays.

article XV.

Les Chefs de tribus n'ont pas le droit de percevoir en vertu d'usages anciens une taxe quelconque sur les caravanes et sur les marchandises.

article XVI.

Les caravanes transportant des marchandises du Hedjaz, Hedjd et Dépendances à destination des territoires de Syrie et du Liban devront être munies d'un certificat d'origine donnant toutes indications sur les marchandises transportées et les animaux des transports.

A l'arrivée de caravane sur les territoires de Syrie et du Liban, le certificat d'origine sera visé gratuitement au premier poste qu'elle rencontrera; après quoi, la caravane pourra continuer sa route sur le lieu de destination où les taxes douanières seront perçues.

Les armes détournées par les caravanes se rendant sur

les

les territoires de Syrie et du Liban seront déposées au premier poste rencontré en pays sédentaire contre reçu descriptif. Quand les caravanes quitteront les territoires de Syrie et du Liban, les armes seront restituées à leur propriétaires au poste où elles auront été déposées.

Réciproquement, le même traitement sera appliqué aux caravanes venant des territoires des Etats de Syrie et du Liban à destination des territoires du Hedjaz, Hedjd et Dépendances.

Chapitre IV.

Dispositions Particulières.

article XVII.

La présente Convention sera ratifiée par les Hautes Parties Contractantes et les instruments de ratification seront échangés dans le plus bref délai. Elle entrera en vigueur à la date de l'échange des instruments de ratification et pour une durée de sept années à compter de cette date.

Au cas où aucune des Hautes Parties Contractantes n'aurait notifié à l'autre, six mois avant l'expiration des sept années, son intention de dénoncer la convention, sa celle-ci restera en vigueur. Elle ne sera considérée comme dénoncée que six mois après la date à laquelle une des Hautes Parties Contractantes aura notifié à l'autre sa dénonciation.

Article XVIII.

La présente Convention a été rédigée dans les deux langues française et Arabe, les deux textes ayant même valeur officielle.

Fait à Djeddah en quatre exemplaires le 10 Novembre 1931, correspondant au 29 Djoumada II 1350 de l'année Hégirienne.

VERDRAG VAN VRIENDSCHAP
TUSSCHEN
HET KONINKRIJK VAN DEN HIDJAAZ? NEDJD EN ONDERHOORIGHEDEN
EN
HET KONINKRIJK ITALIË
o---o

In den Naam van God den Barmhartigen Ontfermer,
Lof zij God den Eenigen, heil en vrede dengene na wien geen
profeet is.

Wij Abdalaziz bin Abdalrahman al-Faisal al Sa'ood,
Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden,

Nademaal tusschen Ons en Zijn Majesteit den Koning van
Italië een verdrag van vriendschap gesloten is, ter verster-
king van de betrekkingen van genegenheid tusschen Ons beider
landen en hetzelfde onderteekend is door een gevolmachtigde
Onzerzijds en eenengevolmachtigde van Zijne Majesteit, beide
daartoe gelijkelijk volledig bevoegd zijnde, te Djeddah op den
derden dag van Sjawwâl van het jaar dertienhonderdvijftig der
Hidjrah, overeenkomend met den tienden dag der maand Februari
van het jaar 1932 der Christelijke jaartelling, en opgenomen
is in het geen volgt:

Zijne Majesteit de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en
Onderhoorigheden,

ter eenre,

Zijne Majesteit de Koning van Italië

ter andere zijde,

Verlangend naar de grondvesting en versterking van de
banden van genegenheid tusschen Hun beider landen, hebben be-
sloten tot het sluiten van een verdrag van vriendschap en tot
dat einde

Heeft Z.M. de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoo-
righeden aangewezen

Zijne

Zijne Koninklijke Hoogheid Emier Faisal, Minister van Buitenlandsche Zaken

Heeft Zijne Majesteit de Koning van Italië aangewezen:

Zijne Excellentie Commandatore Guido Sollazzo,

als gevolmachtigden Hunnerzijds, welke beiden, na kennis te hebben genomen van elkanders geloofsbriefven en na die in orde te hebben bevonden het navolgende zijn overeengekomen:

Eerste artikel:

Op grond van de erkenning, welke van de zijde van Z.M. den Koning van Italië heeft plaats gehad van Z.M. Abdalaziz bin Abdalrahman al-Faisal âl Sa'oad als Koning over den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden is een oprechte en stevige vriendschap bevestigd tusschen Z.M. den Koning van den Hidjaaz Nedjd en Onderhoorigheden en Z.M. den Koning van Italië en zal tusschen Hen, Hunne Rijken, en Hunne onderdanen duurzame vrede heerschen.

Tweede artikel:

Om uitvoering te geven aan het voorgaande artikel zijn de beide verdr^agsluitende partijen overeengekomen diplomatieke en consulaire banden te leggen tusschen elkander. Derhalve zullen de diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers van elk der beide verdragsluitende partijen, wanneer zij in het land der andere partij zijn de behandeling genieten, welke is vastgelegd in de beginselen van de algemeene internationale wet, als ook de behandeling welke derwetst begunstigde natie is toegestaan, zulks op voorwaarde van wederkeerigheid.

Derde artikel:

De beide verdragsluitende partijen verbinden zich zich te zullen beijveren voor de instandhouding der goede onderling^e betrekkingen en te zullen voorkomen, dat een van beider land

van

van de zijde van wien ook, gebruikt wordt als basis voor onwettige handelingen tegen het land der andere partij.

Vierde artikel.

De onderdanen van beide verdragssluitende partijen zullen in het land der andere partij voor hun personen en hun goederen - op voorwaarde van wederkeerigheid - de behandeling van meest begunstigde natie genieten, en eveneens voor de vennootschappen van elk der beide verdragssluitende partijen in het land der andere partij.

Vijfde artikel.

Z.M.de Koning van Italië erkent de Hidjazische en Nedjdische nationaliteit van alle onderdanen van Z.M.den Koning van den Hidjaaz Nedjd en Onderhoorigheden gedurende, dat zij zich in het land van Z.M.den Koning van Italië bevinden.

Eveneens erkent Z.M.de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden de Italiaansche nationaliteit van alle onderdanen van Zijne Majesteit den Koning van Italië en van alle personen, die de bescherming van Z.M.genieten, gedurende dat zij zich bevinden in het land van Z.M.den Koning van den Hidjaaz Nedjd en Onderhoorigheden, onder het beding dat terzake de tusschen onafhankelijke rijken geldende internationale wet toepassing vindt.

Zesde artikel.

Zijne Majesteit de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden verbindt Zich den Italiaanschen ~~onderdanen~~ onderdanen, welke den islamitischen godsdienst belijden en zich naar den Hidjaaz begeven, om den bedevaartplicht te vervullen, dezelfde faciliteiten en bescherming te bieden als aan andere pelgrims, Zijne Majesteit de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden verbindt Zich de bezittingen van diegenen der

bedoelde

bedoelde Italiaansche pelgrims, die in den Hidjaaz overlijden nadat de voorgeschreven rechterlijke verrichtingen hebben plaats gehad en de in de Hidjazische-Nedjdische wetten vastgestelde rechten zijn voldaan, te doen uitleveren aan den vertegenwoordiger der Italiaansche Regeering te Djeddah, die op zich neemt dezelve door te zenden aan de wettige erfgenamen, indien zich geen wettige executeuren-testamentair van de overledenen in den Hidjaaz bevinden, en de nagelaten bezittingen, indien zich wettige executeuren testamentair in den Hidjaaz bevinden, aan deze uit te leveren.

Zevende artikel.

Dit verdrag is in twee exemplaren in de Arabische en Italiaansche talen geschreven, de beide teksten zijn gelijkwaardig. De ratificatie van dit verdrag zal in den korts mogelijken tijd plaats hebben. Het zal worden toegepast vanaf den datum, waarop de nota's inzake de ratificatie zullen worden gewisseld.

Djeddah, den 3den Sjawwâl 1350 (overeenkomend met 10 Februari 1932)

(get.) Faisal bin Abdalaziz (zegel)

(get.) Guido Solazzo (zegel)

En nadat Wij van dit verdrag hebben kennisgenomen en hetzelve in beschouwing hebben genomen, hebben Wij het geapprobeerd en aanvaard en het zoowel in zijn geheel als afzonderlijk voor elk artikel en elke zin erkend, zooals Wij het approbeeren, aanvaarden en bevestigen (bij dezen). Wij verbinden Ons en beloven met een ware Koninklijke belofte, dat Wij met de hulp van God uitvoering zullen geven aan hetgeen daarin voorkomt en het met algeheele eerlijkheid en oprechtheid in acht zullen nemen en dat Wij ontrouw daaraan in welk opzicht ook, zoo God

het

het wil , niet zullen toestaan zoolang Wij daartoe bij machte zijn. Ter nadere bevestiging van Ons getuigenis en de waarheid in al hetgeen vermeld is hebben Wij gelast dat Ons zegel aan dit document wordt gehecht en hebben Wij het onderteekend. God is de beste getuige.

Gedaan op den vijften der maand Dhcelhidjah van het jaar dertienhonderdvijftig der hidjrah, overeenkomend met den elfden der maand April van het jaar 1932 der Christelijke jaartelling.

(get.) Abdalaziz bin Abdalrahman al Sa'ood.

(Koninklijk zegel).

HANDELSVERDRAG
TUSSCHEN
HET KONINKRIJK VAN DEN HIDJAAZ? NEDJD EN ONDERHOORIGHEDEN
EN
HET KONINKRIJK ITALIE.
O-----O

In den Naam van God den Barmhartigen Ontfermer,
Lof zij God den Eenigen, heil en vrede dengene, nà wien geen
profeet is.

Wij Abdalaziz bin Abalarahmân al-Faisal âl Sa'oad,
Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorigheden,

Nademaal tusschen Ons en Z.M.den Koning van Italië een
handelsverdrag is gesloten ter versterking der handelsrelaties
tusschen Ons beider landen, en dit door een gevolmachtigde Onzer-
zijds en een gevolmachtigde van Zijne Majesteit, beide daartoe
gelijkelijk volledig bevoegd zijnde, is onderteekend te Djeddah
den derden der maand Sjawwâl van het jaar dertienhonderdvijftig
van den hidjrah, overeenkomen met den tienden Februari van het
jaar 1932 der Christelijke jaartelling, luidende als volgt:

Zijne Majesteit de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onder-
hoorigheden

ter eenre

Zijne Majesteit de Koning van Italie

ter andere zijde

Verlangend naar de versterking der handelsrelaties tusschen Hun
beider landen, hebben besloten een handelsverdrag te sluiten
en totdat einde

Heeft Z.M.de Koning van den Hidjaaz, Nedjd en Onderhoorig-
heden aangewezen

Z.K.H.Emier Faisal, Minister van Buitenlandsche Zaken,

Heeft Z.M.de Koning van Italie aangewezen:

54

Z.E. Commandatore Guido Solazzo,

als gevolmachtigden hunnerzijds, dewelke na van elkanders geloofsbriefven te hebben kennisgenomen en deze in orde te hebben bevonden omtrent de volgende artikelen tot overeenstemming zijn gekomen.

Eerste artikel.

De beide verdragsluitende partijen verbinden zich tot de vergemakkelijking van het handelsverkeer tusschen beider landen.

Tweede artikel.

Ieder der beide verdragsluitende partijen zal den onderdanen der andere partij haar schepen, en haar handelsgoederen op voorwaarde van wederkeerigheid de behandeling van meest begunstigde natie doen genieten, speciaal wat betreft het tarief der douane-rechten en der transportkosten en de veiligheid en vrijheid van handeldrijven.

Eveneens zullen de voortbrengselen van den bodem en de producten van nijverheid van elk der beide verdragsluitende partijen, die het land der andere partij worden binnengebracht tot (plaatselijk) gebruikt, tot export of in transito op voorwaarde van wederkeerigheid volledig de behandeling ondervinden, welke voor de overeenkomstige voortbrengselen van den bodem en producten van nijverheid door ^{de} meest begunstigde natie wordt genoten.

Derde artikel.

De beide verdragsluitende partijen geven ^{de} kennen, dat zij op een passend tijdstip een post- en telegraaf-verdrag wenschen te sluiten.

Vierde artikel.

De betrekkingen van economisch verkeer en de vischvangst in de kustwateren der Roode Zee tusschen de Hidjaaz, Nedj en Onderhoorigheden en de kolonie Eritrea worden geregeld naar de behandeling, die de meest begunstigde natie geniet - op voor-

waarde

voorwaarde van wederkeerigheid - totdat deze aangelegenheid het onderwerp eener speciale overeenkomst zal zijn.

Vijfde artikel.

Dit verdrag is geschreven in twee exemplaren in de Arabische taal en twee exemplaren in de Italiaansche taal. Beide teksten zijn officieel gelijkwaardig. De ratificatie van dit verdrag zal zoo speedig mogelijk plaats hebben. Het zal toegepast worden met ingang van den datum waarop de nota's inzake de ratificatie zullen worden uitgewisseld.

Zesde artikel.

Dit verdrag is aangegaan voor tien jaren met ingang van den datum, waarop de nota's inzake de ratificatie zullen worden uitgewisseld. Een jaar vóór den afloop van den termijn van het verdrag kunnen de partijen, indien zij zulks wenschen, overeenkomen, dat het zal worden vervangen dan wel vernieuwd.

Djeddah, 3 Sjawwâl 1350 (10 Februari 1932).

(get.) Faisal bin Abdalaziz (zegel)

(get.) Guido Solazzo (zegel)

En nadat Wij van dit verdrag hebben kennis genomen en hetzelve in beschouwing hebben genomen, hebben Wij het geapprobeerd en aanvaard en het zoowel in zijn geheel als afzonderlijk voor elk artikel en elke zin erkend, zooals Wij het approveeren, aanvaarden en bevestigen (bij dezen). Wij verbinden Ons en beloven met een ware Koninklijke belofte, dat Wij met de hulp van God uitvoering zullen geven aan hetgeen daarin voorkomt en het met algeheele werkelijkheid en oprechtheid in acht zullen nemen en dat Wij ontrouw daaraan in welk opzicht ook, zoo God het wil, niet zullen toestaan zolang Wij daartoe bij machte zijn. Ter nadere bevestiging van Ons getuigenis en de waarheid in al hetgeen vermeld is hebben

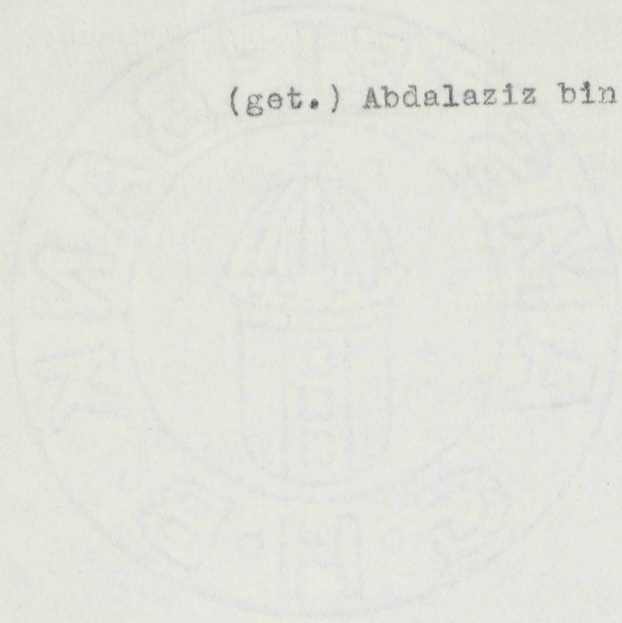
56

Wij gelast dat Ons zegel aan dit document wordt gehecht en hebben Wij het onderteekend. God is de beste getuige.

Gedaan op den vijfden der maand Dhoelhidjah van het jaar dertienhonderdvijftig der hidjah, overeenkomend met den elfden der maand April van het jaar negentien honderd en twee en dertig der Christelijke jaartelling.-

(get.) Abdalaziz bin Abdalrahman âl Sa'oed

(koninklijk zegel).

B i j l a g e.J a a r

	1929	1930	1931	1932
Aantal kinderen beneden 12 jaar, uit Nederlandsch-Indië aangekomen met eigen paspoorten	1027	2607	440	117
Aantal Mannen	19913	20510	10733	2850
Aantal Vrouwen	8302	8842	4481	1153
Reeds Hadji	1822	1982	1142	393
Pelgrims met paspoorten afgegeven door het Gezantschap der Nederlanden te Djeddah	257	402	222	91

Java en Madoera.J a a r . -

	<u>1928</u>	<u>1929</u>	<u>1930</u>	<u>1931</u>
Banten	2328	2423	2491	1757
Batavia	895	968	977	807
Buitenzorg	421	526	583	650
Brawang	469	325	708	419
West Iriangan	1805	1655	1577	861
Midde Priangan	1151	867	1424	940
Oost Priangan	1981	2678	3650	1722
Indramajoe	501	311	384	144
Charibon	342	321	242	140
Pekalengan	597	480	491	252
Tegal	930	664	620	217
Semarang	350	317	330	206
Kedoes	428	429	397	269
Rembang	180	174	129	87
Blora	93	97	94	81
Noord Banjoemas	164	217	346	213
Zuid Banjoemas	114	234	229	61
Konosobe	54	47	32	44
Kadoc	146	190	203	107
Bagelen	225	294	273	157
Soerabaja	933	519	507	366
Soedjokerto	346	182	182	161
Grissie	488	370	344	168
Soedjonegoro	140	173	123	133
Madjoen	89	82	105	55
Ponorogo	57	11	36	31
Kediri	296	227	140	126
Blitar	234	191	122	64
Pasoeroean	292	352	217	209
Kalang	213	241	220	132
Prebelingge	204	229	241	155
Sondoweso	119	188	283	135
Djember	535	584	619	533
West Madoera	789	913	959	381
Oost Madoera	227	333	236	171
Jogjakarta	29	33	28	15
Soerakarta	75	72	45	62

T o t a a l

18.305

17.917

19.587

12.031

Java en Madoera.

	<u>J a a r.-</u>
	<u>1932.-</u>
Bantam	181
Batavia	382
Buitenzorg	310
Priangan	220
Cheribon	55
Pekalongan	146
Semarang	163
Japara-Rembang	120
Banjoemas	58
Kedoe	21
Bagelen	93
Soerabaja	245
Bedjonegoro	112
Madioen	27
Kediri	52
Malang	184
Probolinggo	58
Besoeki	256
Madoera	359
Jogjakarta	14
Soerakarta	38

T o t a a l	3.094

Buiten Java en Madoera.

	<u>J a a r</u>				
	<u>1928</u>	<u>1929</u>	<u>1930</u>	<u>1931</u>	<u>1932</u>
Sumatra's Westkust	3164	1987	1817	767	153
Tapaneeli	386	416	335	126	44
Benkoelen	643	557	540	92	21
Lampongsche-districten	871	1086	971	278	14
Palembang	4376	2575	2540	751	107
Djambi	1589	414	397	85	16
Sumatra's Oostkust	869	396	476	203	180
Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden	744	167	187	66	36
Riouw en Onderhoorigheden	1254	525	473	257	30
Bangka en Onderhoorigheden	500	547	1012	157	146
Billiton	40	7	9	20	6
Westerafdeeling van Borneo	844	241	220	33	4
Zuider en Oosterafdeelin van Borneo	6179	2339	2323	856	218
Menado	204	198	93	17	---
Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden	693	696	942	532	104
Gouvernement der Molukken	317	188	153	104	39
Timor en Onderhoorigheden	391	338	289	63	11
Bali en Lombok	551	493	596	438	40
<hr/>					
T o t a a l	23615	13170	13373	4845	1169
Generaal	10300	5845	5950	1200	300
Consulaat der Nederlanden te Singapore	1158	306	236	160	111
Consulaat der Nederlanden te Penang	4	---	---	---	---
Gezantschap der Nederlanden te Bangkok	-	12	9	8	1

Namen der schepen die aan het aanbrengeisseizoen der pelgrims hebben deel genomen.

Datum van aankomst.	Naam v/d schepen	Aantal pelgrims	Aantal dooden	o/oo.
---------------------	------------------	-----------------	---------------	-------

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "NEDERLAND"

18/11-1931	Poelau Tello	230	-	-
16/12-1931	Poelau Laeet	388	1	2.58
21/12-1931	Tarakan	374	-	-
13/1 -1932	Poelau Bras	353	3	8.49
Totaal 4 schepen		1345	4	2.98

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "ROTTERDAMSCH E LLOYD"

7/11-1931	Kota Tjandi	85	-	-
2/12-1931	Kota Pinang	321	-	-
9/12-1931	Kota Inten	422	2	4.74
1/1 -1932	Kota Agoeng	319	-	-
7/1 -1932	Soekaboemi	62	-	-
7/3 -1932	Kotaradja	68	-	-
Totaal 6 schepen		1277	2	1.57

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "OGTAAAN"

13/11-1931	Polydorus	119	-	-
23/11-1931	Polyphemus	77	-	-
3/12-1931	Euryates	197	-	-
16/12-1931	Laertes	230	-	-
26/12-1931	Phrontis	370	-	-
6/1 -1932	Peisander	361	-	-
4/2 -1932	Prometheus	187	-	-
8/3 -1932	Tantalus	82	-	-
Totaal 8 schepen		1623	-	-

Mij "Holt" via Singapore, inclusief de pelgrims van de Straits Settlements e.a.

23/1-1932	Menter	139	-	-
28/2-1932	Antiloehus	169	-	-
Totaal 2 schepen		308	-	-

19/2-1932	<u>Via Bombay.</u> Johanggir	1	-	-
-----------	---------------------------------	---	---	---

25/3-1932	<u>Via Hoedeida.</u> Turkmaan	12	-	-
-----------	----------------------------------	----	---	---

11/4-1932	<u>Via Aden.</u> El Anin	2	-	-
-----------	-----------------------------	---	---	---

Opgave van het aantal sterfgevallen aan boord der terugkeeren-
de pelgrimsschepen der Stoomvaart Maatschappijen "Nederland", "Rotter-
damsche Lloyd" en "Oceaan", gedurende de reis Djeddah-Tandjong Priok,
inclusief de sterfgevallen tijdens het verblijf in de Quarantaine-
stations Poeloe Roebiah en Onrust.-

Vertrekdatum van Djeddah.	Namen v/d schepen	Aantal pelgrims	Aantal dooden	o/oo.
------------------------------	----------------------	--------------------	------------------	-------

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "NEDERLAND".-

24/4-1932	Tabinta	750	2	2.66
27/4-1932	Taninbar	734	2	2.72
	Totaal	1484	4	2.69

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "ROTTERDAMSCHER LLOYD".-

24/4-1932	Tapanoeli	877	1	1.14
6/5-1932	Kota Pinang	608	1	1.64
	Totaal	1485	2	1.35

STOOMVAART MAATSCHAPPIJ "OCEAAN".-

28/5-1932	Glyteneus	1461	4	2.74
	Totaal	1461	4	2.74

Mij "HOLT" via Singapore, inclusief de pelgrims
van de Straits Settlements e.a.

29/4-1932	Achilles	487	-	-
1/5-1932	Agapenor	298	-	-
	Totaal	785	-	-

Deerloo- pen num- mer.	Al dan niet be- richt uit Indië ont- vangen.	In het pelgrims- register ingeschreven onder nummer.	Naam, quali- teit en woonplaats.	Al dan niet een bezoek ge- bracht op het Gezant- schap.	Verdere bijzon- derheden.
1	-	294	Mas Argadi- sastra, Gep. Ondercollee- teur Sindang- laet, pas Keeningan dde. 5/10-'31 No.1.	Ja.	Terug naar In- dië.-
2	-	304	Raden Danoe- seebrote, Gep. Ondercolleete- ur Magelang, pas Magelang dde. 8/7-'31 No. 1.-	Ja.	Terug naar In- dië.-
3	Brief Gou- verneur van Sumatra's Oostkust dde. 29/10-'31 No. 1939.-	1840	Wan Alang glr. Dateeg Mahara- dja Seri Inde- ra Moeda, Zelf- bestuurder van Batoehara, pas Batoehara dde. 14/10-'31 No.2.	Ja.	Terug naar In- dië.-
4	-	1935	Singenole á Abd. Rahman, Gep. Luitenant-Bari- san, pas Pameka- san dde. 18/11- 1931 No. 16.-	Neen	Terug naar In- dië.-
5	-	3732	R. Rangga Prawi- rakeeseemah, Gep. Wedana Tjitja- lengka, pas Ban- doeng dde. 18/12- 1931 No. 110.-	Ja.	Terug naar In- dië.-
6	-	3881	Mohd. Hadjerat glr. Seetan Maleka, Hoofdcommissie Gou- verneurskantoor Medan, pas Ben. Deli dde. 17/2- 1932 No. 48.-	Ja.	Terug naar In- dië.-
7	-	3918	Raden Abdullah, Gep. Wedana Ba- toer, pas Ban- djarnegara dde. 24/12-'31 No. 3.-	Ja.	Moekin.
8	-	3988	Kiai Ali Asan bin Matali, Gep. Districthoofd Rantau, pas Ran- tau dde. 31/12- 1931 No. 3.-	Ja	Terug naar In- dië.-

Staat aantoonende het aantal pelgrims over zee aangekomen

Nationaliteit	1927	1928	1929	1930
Djawi:				
1. Ned. Oost Indië	64135	49394	31087	35871
Straits Settlements				
F.M.S.				
Siam enz.				
2. Britsch-Indiërs	24871	13781	15146	11457
3. Egyptenaren	14782	14099	18522	17126
4. Perzie	1122	3403	3808	3337
5. Mesopotamiërs	233	528	430	236
6. Sijriërs	1362	1109	963	715
7. Negers en Soedaneezen	1581	3223	3782	4669
8. Jemenieten	1189	1342	1887	2055
9. Hadramieten	2432	522	772	659
10. Boecharies	2261	1987	207	1613
11. Afghanen	4832	3022	1706	1218
12. Somali's en Djabarti's	363	239	263	209
13. Turken	1093	875	214	125
14. Zuid Afrikaanders	100	112	85	85
15. Magrabiijnen	2270	2825	4396	1581
16. Chineezers	92	108	59	82
17. Maskaten	-	341	229	99
18. Nedjdiërs	-	74	62	-
19. Zanzibareezen	-	34	42	69
20. Palestijnen	-	548	530	383
21. Hedjaziërs	-	1169	968	1277
22. Oost - Afrikanen	34	-	-	-
23. Koerden	-	-	-	42
24. Senegaleezen	-	-	-	28

Totaal	123052	98735	85208	82936
Diversen	-	-	808	1874

Nationaliteiten

1931.-

1. <u>Djawi:</u>	
Ned. Oost Indië)	
Straits Settlements)	17548
F.M.S., Siam, Serawak enz.)	16276
2. Britsch-Indiërs	7541
3. Egyptenaren	5121
4. Takronies	1558
5. Afghanen	973
6. Soudaneezen	938
7. Chineezen	904
8. Palestijnen	713
9. Jemenieten	584
10. Sijriërs	584
11. Hadramieten	445
12. Maghribijnen	231
13. Boecharen	214
14. Somalies	158
15. Iraqiërs	111
16. Perzen	88
17. Turken	83
18. Zuid Afrikaanders	51
19. Masjaten	50
20. Zanzibareezen	33
21. Senegaleezen	19
22. Koerden	6
23. Diversen	905

T o t a a l

38858

Via Yombo

1247

Totaal Generaal

40105

Opgave van het aantal pelgrims, dat aangekomen is in het seizoen 1350 en geëmbarkeerd te Djeddah. - 16 G.

Nationaliteitent.	Volwassenen.	Kinderen.	Totaal.
1. Djawi van Ned. Indië, de Straits Settlements, de F.M.S., Siam enz.	4311	212	4523
2. Britsch Indiërs	9270	326	9596
3. Senegaleezen	18	-	18
4. Zuid Afrikaanders	61	1	62
5. Zanzibareezen	95	7	102
6. Inheemschen (Hedjaz, Nedjd en Onderhoorigheden)	477	10	487
7. Turken	41	1	42
8. Iraqiërs	214	7	221
9. Palestyners	1201	5	1206
10. Syriërs	1149	3	1152
11. Chineezzen	121	-	121
12. Boechariërs	1221	21	1242
13. Takronis	680	100	780
14. Afganzen	1716	17	1733
15. Maskaten	36	-	36
16. Egyptenaren	2129	54	2183
17. Maghrabijnen	1579	21	1600
18. Sudaneezen	507	20	527
19. Somaliërs	115	-	115
20. Abessiniërs	48	1	49
21. Hadramieten	457	8	465
22. Jemenieten	510	5	515
23. Perzen	252	-	252
24. Adeneezen	94	3	97
25. Pelgrims uit Bahrein	100	-	100
Totaal	26402	822	27224

Via Yombo'

1. Syriërs	1002	-	1002
2. Maghrabijnen	221	1	222
3. Turken	145	1	146
4. Perzen	13	-	13
5. Iraqiërs	102	1	103
6. Afghanen	18	-	18
7. Egyptenaren	125	4	129
8. Britsch Indiërs	38	-	38
9. Palestyners	146	-	146
10. Inheemschen	13	-	13
11. Chineezzen	5	-	5
12. Senegaleezen	6	-	6
Totaal	1834	7	1841

H 67

OVERZICHT
Over het jaar 1931-1932 Hadj 1350

Passen afgegeven in (te)

	Ned. Indië.	Singa- pore.	Vrouwen met ande- re ver- meld.-	Kinderen met ande- re ver- meld.-	Totaal
Provincie West Java					
Afdeeling Bantam					
Regensch: Serang	107	-	-	10	117
" Pandeglang	51	-	-	-	51
" Lebak	12	-	-	1	13
Totaal	170	-	-	11	181
Afdeeling Batavia					
Regensch: Batavia	139	-	-	6	145
" Mr. Cornelis	181	-	-	23	204
" Krawang	31	-	-	2	33
Totaal	351	-	-	31	382
Afdeeling Buitenzorg					
Regensch: Buitenzorg	198	-	-	3	201
" Soekaboemi	49	-	-	-	49
" Tjiandjoer	58	-	-	2	60
Totaal	305	-	-	5	310
Afdeeling Priangan					
Regensch: Bandoeng	111	-	-	7	118
" Soemedang	9	-	-	-	9
" Garoet	28	-	-	-	28
" Tasikmalaja	41	-	-	1	42
" Tjiamis	22	-	-	1	23
Totaal	211	-	-	9	220
Afdeeling Cheribon					
Regensch: Cheribon	15	-	-	1	16
" Koeningan	10	-	-	-	10
" Indramajoe	6	-	-	-	6
" Madjalengka	23	-	-	-	23
Totaal	54	-	-	1	55
Provincie Midden Java					
~~Knox~~ Afdeeling Pekalongan					
Regensch: Pekalongan	52	-	-	7	59
" Batang	20	-	-	3	23
" Pemalang	15	-	-	1	16
" Tegal	35	-	-	5	40
" Erebes	7	-	-	1	8
Totaal	129	-	-	17	146

Afdeeling Semarang						
Regensch:	Semarang	60	-	-	3	63
"	Kudal	64	-	-	-	64
"	Demak	25	-	-	-	25
"	Grebogan	11	-	-	-	11
	Totaal	160	-	-	3	163
Afdeeling Japara-Rembang						
Regensch:	Pati	34	-	-	6	40
"	Koedoes	46	-	-	4	50
"	Japara	7	-	-	-	7
"	Rembang	13	-	-	-	13
"	Blora	10	-	-	-	10
	Totaal	110	-	-	10	120
Afdeeling Banjeemas						
Regensch:	Banjeemas	10	-	-	-	10
"	Tjilatjap	15	-	-	-	15
"	Poerwokerto	12	-	-	1	13
"	Poerbelinggo	3	-	-	-	3
"	Bandjarnegara	5	-	-	-	5
"	Karanganjar	12	-	-	-	12
	Totaal	57	-	-	1	58
Afdeeling Kedoe						
Regensch:	Magelang	21	-	-	-	21
"	Temanggoeng	-	-	-	-	-
	Totaal	21	-	-	-	21
Afdeeling Bagalen						
Regensch:	Poerwerdije	17	-	-	-	17
"	Keetardije	19	-	-	1	20
"	Keboemen	56	-	-	-	56
	Totaal	92	-	-	1	93
Provincie Oost Java						
Afdeeling Soerabaja						
Regensch:	Soerabaja	75	1	-	9	85
"	Sidoerdje	64	-	-	11	75
"	Medjokerto	24	-	-	2	26
"	Djembang	58	-	-	1	59
	Totaal	221	1	-	23	245
Afdeeling Bodjenegere						
Regensch:	Bodjenegere	20	-	-	-	20
"	Teeban	19	-	-	1	20
"	Imongan	29	-	-	5	34
"	Grissee	34	-	-	4	38
	Totaal	102	-	-	10	112

Afdeeling Madieen					
Regenschi:	Madieen	8	-	-	8
"	Ngotan	2	-	-	2
"	Ngawi	1	-	-	1
"	Ponorogo	11	-	3	14
"	Patjitan	2	-	-	2
	Totaal	24	-	3	27
Afdeeling Kediri					
Regenschi:	Kediri	19	-	-	19
"	Ngandjoek	25	-	-	25
"	Blitar	5	-	-	5
"	Tesoeloegeong	3	-	-	3
	Totaal	52	-	-	52
Afdeeling Malang					
Regenschi:	Malang	75	-	1	76
"	Pasearoean	57	-	7	64
"	Bangil	43	-	1	44
	Totaal	175	-	9	184
Afdeeling Prebelingge					
Regenschi:	Prebelingge	20	-	-	20
"	Kraksaan	24	-	-	24
"	Loonedjang	14	-	-	14
	Totaal	58	-	-	58
Afdeeling Pasoeki					
Regenschi:	Pandowess	24	-	-	24
"	Panaroeaan	20	-	-	20
"	Djember	113	-	7	120
"	Banjoewangi	90	-	2	92
	Totaal	247	-	9	256
Afdeeling Madoeira					
Regenschi:	Banghalan	106	-	9	115
"	Sempang	105	-	15	120
"	Panoksaan	41	-	2	43
"	Semenop	72	-	9	81
	Totaal	324	-	35	359
Gouvernement Jogyakarta					
	Jogyakarta	12	-	-	12
	Pakoesalaman	2	-	-	2
	Totaal	14	-	-	14

Gouvernement Soerakarta

Soerakarta	10	-	-	2	12
Wangkoenegaran	4	-	-	-	4
Klaten	9	-	-	2	11
Bejelali	8	-	-	3	11
Totaal	31	-	-	7	38

Reapitulatie.

Provincie West Java	1091	-	-	57	1148
" Midden Java	569	-	-	32	601
" Oost Java	1203	1	-	89	1293
Gouvernement Jogjakarta	14	-	-	-	14
Gouvernement Soerakarta	31	-	-	7	38
Totaal	2908	1	-	185	3094

Residentie Soerabaja's Westruut

Padang	19	-	-	-	1	20
Palman	3	-	-	-	-	3
Korantji-Indrapoera	6	-	-	-	-	6
Parlemari	30	-	-	-	1	39
Agam	20	-	-	-	-	20
Manidjan	7	-	-	-	-	7
Opkru te Rajoe	4	-	-	-	-	4
Immpoeloeh-Kota	2	-	-	-	-	2
Soelika	19	-	-	-	-	19
Post van der Capellen	11	-	-	-	-	11
Bengkawang	3	-	-	-	-	3
Sidjondjoeng	9	-	-	-	-	9
Tanah Jete	2	-	-	-	-	2
Selak (Sambalento)	2	-	-	-	-	2
Sojak	6	-	-	-	-	6
Totaal	151	-	-	-	2	153

Residentie Taparobel

Angreln & Sibirak	8	-	-	-	-	8
Handaling e.a.	16	-	-	-	1	17
Alboeloe	12	-	-	-	-	12
Natal	1	-	-	-	-	1
Kedangliruan	6	-	-	-	-	6
Totaal	43	-	-	-	1	44

Residentie Zandkroon

Madjoeloa	5	-	-	-	-	5
Kroeb	1	-	-	-	-	1
Leboeng	2	-	-	-	1	3
Laia	2	-	-	-	-	2
Nedjoeng	0	-	-	-	2	2
Totaal	10	-	-	-	3	13

Residentie Impongsoeh-Aktarieton

Kotabogong	2	-	-	-	-	2
Teloekboetong	5	-	-	-	-	5
Boengela	4	-	-	-	-	4
Kotaboesi	4	-	-	-	-	4
Totaal	15	-	-	-	-	15

Residentie Palembang

Palembang	12	-	-	-	12
Ogan-hilir	22	-	-	9	31
Komering-hilir	2	-	-	-	2
Moesi-hilir	1	-	-	-	1
Keras te Soeroelangoen	5	-	-	1	6
Lehatang-hilir	12	-	-	-	12
Pasemah-landen	1	-	-	-	1
Tobingtinggi	7	-	-	1	8
Moesi-hoeloe	4	-	-	-	4
Komering-hoeloe	4	-	-	-	4
Lehatang-hoeloe	2	-	-	-	2
Ogan-hoeloe	4	-	-	-	4
Kalangbetetoe	11	-	-	5	14
Moeradoen	4	-	-	2	6
Totaal	91	-	-	16	107

Residentie Djambi

Djambi	6	-	-	1	7
Langke	6	-	-	-	6
Moeratanbesi	1	-	-	2	3
Totaal	13	-	-	3	16

Gouvernement Oostkust van Sumatra

Beneden Deli (Medan)	51	-	-	9	60
Serdang (Loeboekpakem)	4	-	-	1	5
Padang & Pedagai (Tehingtinggi)	1	-	-	-	1
Asahan (Tandjoengbalai)	4	-	-	-	4
Bateebara (Laboehanree-ke)	30	-	-	1	31
Pakanbaroe	3	-	-	-	3
Langkat (Tandjoengpoera)	11	-	-	1	12
Semeloengoen en de Ks-rolanden (Pam. Siantar)	13	-	-	5	18
Laboehanbatoe (Rantau-prapat)	2	-	-	-	2
Langoenpoerba (Lb. Pakam)	2	-	-	-	2
Selatpanjang	3	-	-	-	3
Pangkalanbrandan (Dene-den Langkat)	9	-	-	2	11
Keven Langkat (Bindjai)	24	-	-	2	26
Songhalis	1	-	-	-	1
Siak Seri-Indrapoera	1	-	-	-	1
Totaal	159	-	-	21	180

Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden

Langsa	4	-	-	-	4
--------	---	---	---	---	---

73

Transport	4	-	-	-	4
Keetaredja	2	-	-	-	2
Iho'Seusawe	1	-	-	-	1
Birouën	6	-	-	-	6
Taniang	2	-	-	-	2
Takingeum	4	-	-	-	4
Isbang	1	-	-	-	1
Serbeudjadi	3	-	-	-	3
Keetatjané	1	-	-	-	1
Pidië (sigli)	4	-	-	-	4
Iannoule	3	-	-	-	3
Iho'Seeken	4	-	-	1	5
Totaal	35	-	-	1	36

Residentie Nieuw en Onderhoorigheden

Tandjeongpinang	1	-	-	1	2
Indragirische Boven-landen	1	-	-	-	1
Indragirische Benedenlanden	12	-	5	5	22
Marinoen (Tandjeong-balai)	5	-	-	-	5
Totaal	19	-	5	6	30

Residentie Bangka en Onderhoorigheden

Pangkalpinang	38	-	-	35	73
Seengailiat	54	-	-	11	65
Zuid Bangka (Tobaali)	3	-	-	-	3
Muntok	3	-	-	-	3
Noord Bangka (Solinjoe)	2	-	-	-	2
Totaal	100	-	-	46	146

Assisten Residentie Billiton

Billiton	6	-	-	-	6
Totaal	6	-	-	-	6

Residentie Westerafdeeling van Borneo

Singitwang	2	-	-	-	2
Pontianak	2	-	-	-	2
Totaal	4	-	-	-	4

Residentie Oeider en Oosterafdeeling van Borneo

Bandjermasin	28	-	-	10	38
Karabai	5	-	-	2	7
Balikpapan	14	-	-	10	24
Martapoera	20	-	-	3	23
Aneontai	28	-	-	10	38
Kandangan	16	-	-	1	17

74

Transport	111	-	-	36	147
Rantau	3	-	-	-	3
Tenggerong	9	-	-	1	10
Sarawinda	35	-	-	10	45
Beneden Ijak	2	-	-	-	2
Tandjoeng	6	-	-	3	9
Pegatan (Tandjoeng- boe)	1	-	-	-	1
Zuid Oostkust van Borneo (Ketabaroo)	1	-	-	-	1
Totaal	168	-	-	50	218

Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden

Makassar	15	-	-	4	19
Baroe	6	-	-	1	7
Sindjai	6	-	-	-	6
Becton (Baeabae)	6	-	-	-	6
Saloer (Bonteng)	6	-	-	-	6
Mores	6	-	-	3	9
Ingkadjoné	1	-	-	-	1
Poné (Matampóné)	10	-	-	3	13
Malili	2	-	-	1	3
Wadje	4	-	-	-	4
Tolovali	2	-	-	2	4
Sidenreng-Rappang	23	-	-	3	26
Totaal	87	-	-	17	104

Gouvernement der Molukken

Amboina	12	-	-	-	12
West Ceram	3	-	-	-	3
Saparoes	9	-	-	-	9
Archai	1	-	-	-	1
Ternate	14	-	-	-	14
Totaal	39	-	-	-	39

Residentie Timor en Onderhoorigheden

Soembawa	11	-	-	-	11
Totaal	11	-	-	-	11

Residentie Bali en Lombok

West Lombok	18	-	-	-	18
Midden Lombok	2	-	-	-	2
Oost Lombok	10	-	-	-	10
Badoeng (Pempasar)	5	-	-	-	5
Singeradja	5	-	-	-	5
Totaal	40	-	-	-	40

Gewesten
 Rescapitulatie Buiten-~~Residencies~~ ~~Residencies~~

Residentie Sumatra's Westkust	151	-	-	2	153
Residentie Tapaneeli	43	-	-	1	44
Residentie Bangkoelen	18	-	-	3	21
Residentie Lempongsche-districten	14	-	-	-	14
Residentie Palembang	91	-	-	16	107
Residentie Djenbi	13	-	-	3	16
Gouvernement Oostkust van Sumatra	159	-	-	21	180
Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden	35	-	-	1	36
Residentie Rieuw en Onderhoorigheden	19	-	5	6	30
Residentie Bangka en Onderhoorigheden	100	-	-	45	146
Assistent Residentie Billiton	6	-	-	-	6
Residentie Westerafdeeling van Borneo	4	-	-	-	4
Residentie Zuider en Oosterafdeeling van Borneo	168	-	-	50	218
Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden	87	-	-	17	104
Gouvernement der Molukken	39	-	-	-	39
Residentie Timor en Onderhoorigheden	11	-	-	-	11
Residentie Bali en Lombok	40	-	-	-	40
T e t a a l	998	-	5	166	1169
Java en Madoura	2908	1	-	185	3094
Consulaat-Generaal der Nederlanden te Singapore	95	-	-	16	111
Gezantschap der Nederlanden te Bangkok	1	-	-	-	1
Totaal Generaal	4002	1	5	367	4375